

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน
ศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
A STUDY ON THE DESIRABLE CHARACTERS OF STUDENTS
AT SUKSASONGKROH BANGKRUI SCHOOL
BANGKRUI DISTRICT IN NONTHABURI PROVINCE

พระอำนาจ อุดกามา (น้อยนิล)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน
ศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

พระอำนาจ อุดกาโม (น้อยนิล)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**A STUDY ON THE DESIRABLE CHARACTERS OF STUDENTS
AT SUKSASONGKROH BANGKRUI SCHOOL
BANGKRUI DISTRICT IN NONTHABURI PROVINCE**

Phra Amnaj Autthakamo (Noinil)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
- ผู้วิจัย** : พระอำนาจ อุดกามา (น้อยนิต)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย พธ.บ., M.Ed., Ph.D.
 - : ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ พธ.บ., M.Ed., Ph.D.
 - : ผศ.ดร.สิน งามประโคน พธ.บ.,M.A.,Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน จำนวน ๑๖๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านรักความเป็นไทย รองลงมาได้แก่ ด้านมีจิตสาธารณะ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมีวินัย และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านใฝ่เรียนรู้

๒. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศ และอายุต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี คือ ๑) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ได้แก่ จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทุกครั้ง, ครูต้องพยายามให้นักเรียนได้เข้าร่วมร้องเพลงชาติก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง ๒) ด้านซื่อสัตย์สุจริต ได้แก่ ครูจะต้องพยายามให้นักเรียนได้ทำการบ้านหรืองานที่มอบหมายด้วยตนเองไม่ลอกของเพื่อนมาส่ง ๓) ด้านมีวินัย ได้แก่ ครูจะต้องจัดให้นักเรียนเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน และให้เดินเป็นแถวไปเรียนตามห้องทุกครั้ง ๔) ด้านใฝ่เรียนรู้ ได้แก่ โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการด้านวิชาการให้นักเรียนได้เข้าร่วม ๕) ด้านอยู่อย่างพอเพียง ได้แก่ โรงเรียนควรมีโครงการที่เกี่ยวกับการออมเงิน เพื่อฝึกการใช้จ่ายเงินของนักเรียน ๖) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ได้แก่ ครูต้องมีกิจกรรมเสริมการสอนที่มอบหมายงานให้เด็กได้ทำงานส่ง ๗) ด้านรักความเป็นไทย ได้แก่ ครูจะต้องสอนให้เด็กรู้จักการไหว้ผู้ใหญ่ และไหว้กันและกัน ๘) ด้านมีจิตสาธารณะ ได้แก่ ครูต้องพานักเรียนเข้าร่วมช่วยทำงานให้กับสังคม

Thesis Title : A Study on The Desirable Characters of Students at Suksasongkroh
Bangkruai Schools Bangkruai District in Nonthaburi Province

Researcher : Phra Amnaj Autthakamo (Noinil)

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Suddhipong Srivichai B.A., M.Ed., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Intra Sirivan B.A., M.Ed., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Sin Ngamprakhon B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : 26 March 2012

ABSTRACT

The studying on the Desirable Characters of Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District in Nonthaburi Province. The objectives of thesis are 1) to study some of students' opinion on the Desirable Characters of Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District in Nonthaburi Province. 2) to compar some of students' opinion on the Desirable Characters of Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District in Nonthaburi Province. 3) to be study students' improvement on the Desirable Characters of Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District in Nonthaburi Province. The example sampling with students as number 162 persons, the mythological for research are questionnaires hypothesis by frequency percentage mean and standard deviation (S.D.) t-test and One-Way ANOVA.

According to the hypothesis of this research the results found that.

1. Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District in Nonthaburi Province have been satisfied for on the desirable characters in the high level, for highest hypothesis by frequency percentage namely Thai hood satisfy, and then general mental satisfied for nation religions majesty loyal and honesty, for sufficiency disciplinary and emphasis for works. The results in the low level are self learning.

2. The desirable characters of Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District in Nonthaburi Province who different sex and age have no more the, result found that different at the significant 0.05.

3. The desirable characters of Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District in Nonthaburi Province who different studied, all result found that different at the significant 0.05.

4. To improve the methods on the desirable characters of Students at Suksasongkroh Bangkruai School Bangkruai District are 1) Satisfied for nation religions majesty loyal and honesty namely, to take students in participate satisfied for all nation religions majesty loyal and honesty activities, teacher must be taken students to participate every time for anthem singing. 2) Satisfied for loyal and honesty namely, teacher must be give or assign some home works for students do by themselves and submitted. 3) Satisfied for discipline namely, teacher must be taken students joining march before study in class room. 4) Satisfied for studying namely, school should have some academic exhibitions for students participate. 5) Satisfied for sufficiency namely, school should have some saving projects for students' expenditure. 6) The emphasis for works namely, teachers must be design some extra activities for students responsible. 7) Thai hood satisfy namely, teacher must be cultivate children to respect adults and respected to each other. 8) Satisfied in general mental namely, teacher must be taken student to participate with society works.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำชี้แนะตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยได้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณ พระมหาสม กลยาโณ, ดร. ประธานกรรมการการสอบป้องกันงานวิทยานิพนธ์และอนุโมทนาขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย หมั่นชนะ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ พระครูสังฆรักษ์เชิงใหม่ อรุโณ เจ้าอาวาสวัดดุ่มงการาม ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษา พระบำรุง ปญญาพล และเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหาร การศึกษารุ่นที่ ๕ ทุกรูป ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ด้วยร่างกายและแรงใจด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดแห่งชาติ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการสืบค้นหาข้อมูลเป็นอย่างดี

ขออนุโมทนาขอบคุณ ผ.อ.จันทนา ขำปัญญา ผู้อำนวยการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย คณาจารย์ทุกท่าน เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และนักเรียนทุกคนที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ ข้อมูล และตอบแบบสอบถาม พร้อมอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

พระอำนาจ อดุลกาโม (น้อยนิล)

๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๔.๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๖๑
๔.๒	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๖๑
๔.๓	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๖๒
๔.๔	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๖๓
๔.๕	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต	๖๔
๔.๖	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีวินัย	๖๕
๔.๗	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้	๖๖
๔.๘	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านอยู่อย่างพอเพียง	๖๗
๔.๙	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	๖๘
๔.๑๐	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย	๖๙
๔.๑๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีจิตสาธารณะ	๗๐
๔.๑๒	เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำแนกตามเพศ	๗๑
๔.๑๓	เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำแนกตามอายุ	๗๒
๔.๑๔	เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๗๓
๔.๑๕	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านซื่อสัตย์สุจริต จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๗๕
๔.๑๖	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๗๕

ตารางที่	หน้า
๔.๑๗ ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านอยู่อย่างพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๗๖
๔.๑๘ ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๗๗
๔.๑๙ ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านมีจิตสาธารณะ จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๗๗
๔.๒๐ ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๗๘
๔.๒๑ ค่าความถี่และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๗๙

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้กล่าวไว้ใน มาตราที่ ๒๓, ๒๔ และ ๒๖ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้อัตนึ่งต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเองทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาและให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในการบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา นอกเหนือจากการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสามานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาทุกด้านที่จะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษานับเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิตให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องนำกรอบแนวคิด หลักสูตร จุดหมาย และโครงสร้างที่สำคัญนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพ

๑ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, หน้า ๕๓.

ชีวิต ให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งเขาเหล่านั้นจะนำไปใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ฉะนั้นจึงต้องดำเนินการให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาระดับนี้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะขั้นพื้นฐาน และประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยและความสามารถที่จะช่วยตนเอง และทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ๘ ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ในการพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษากำหนดให้จัดขึ้น แล้วส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการประมวลผลของการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยยึดหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดไว้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นเรียนต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีองค์ประกอบจำนวน ๘ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ด้านซื่อสัตย์สุจริต
๓. ด้านมีวินัย
๔. ด้านใฝ่เรียนรู้
๕. ด้านอยู่อย่างพอเพียง
๖. ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน
๗. ด้านรักความเป็นไทย
๘. ด้านมีจิตสาธารณะ

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ ถึง มัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๖ จำนวน ๒๘๐ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เท่านั้น

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยจะใช้เวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๔.๒ ความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตามตัวแปรต้น มีอะไรบ้าง

๑.๔.๓ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **คุณลักษณะอันพึงประสงค์** หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

๑.๖.๒ **รักษาติ ศาสน์ กษัตริย์** หมายถึง การเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

๑.๖.๓ **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตนตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

๑.๖.๔ **มีวินัย** หมายถึง การยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

๑.๖.๕ **ใฝ่เรียนรู้** หมายถึง ความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑.๖.๖ อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๑.๖.๗ มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง ความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงานด้วยความเพียรพยายาม อุตุน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

๑.๖.๘ รักความเป็นไทย หมายถึง ความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์สืบทอด ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสม

๑.๖.๙ มีจิตสาธารณะ หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวัง ผลตอบแทน

๑.๖.๑๐ นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑.๖.๑๑ เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๒ เพศ คือ ๑) เพศชาย ๒) เพศหญิง

๑.๖.๑๒ อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๔ ช่วง คือ ๑) อายุ ๑๒ - ๑๕ ปี ๒) อายุ ๑๖ - ๑๗ ปี ๓) อายุ ๑๘ - ๒๐ ปี ๔) มากกว่า ๒๐ ปี

๑.๖.๑๓ ระดับชั้นเรียน หมายถึง ชั้นปีการศึกษาช่วงชั้นที่ ๓ - ๔ ของผู้ตอบ แบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๖ ชั้น คือ ๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ๒) ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒ ๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ๔) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ๕) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๒. ทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นเรียนต่างกัน

๓. ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ บทความ เอกสาร วารสาร งานวิจัย และ วิทยานิพนธ์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๑.๑ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๑.๒ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์

๒.๑.๓ ซื่อสัตย์สุจริต

๒.๑.๔ มีวินัย

๒.๑.๕ ใฝ่เรียนรู้

๒.๑.๖ อยู่อย่างพอเพียง

๒.๑.๗ มุ่งมั่นในการทำงาน

๒.๑.๘ รักความเป็นไทย

๒.๑.๙ มีจิตสาธารณะ

๒.๒ หลักการเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๒.๑ ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๒.๒ ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๓ แนวทางการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๑.๑ **คุณลักษณะอันพึงประสงค์** หน่วยงานหรือนักวิชาการต่างๆ ได้ศึกษาและให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยไว้หลายประการ

สมพงษ์ จิตระดับ กล่าวถึง คุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้^๑

๑. เชื้อมั่นในตนเองแบบสากล แต่อ่อนน้อมถ่อมตนแบบวัฒนธรรมไทย
๒. มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย(Global literacy)
๓. รู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบและจิตสำนึกสาธารณะในการเมืองระบอบประชาธิปไตย
๔. ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักพึ่งพาตนเองได้ มีแนวทางมัชฌิมาปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตามแนวพระพุทธศาสนา
๕. การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้มีทักษะการจัดการและการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๖. การรู้จักคุณค่าของตนเอง ยอมรับในความแตกต่างแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและเกิดประโยชน์สุขแก่ทุกฝ่าย
๗. ตั้งใจทำงานด้วยความอดทน ขยันหมั่นเพียร รู้จักอดออม มัธยัสถ์การมีวินัยและควบคุมตนเองได้
๘. การเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข รู้จักปรับตัวในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างสมดุลแบบยืดและรู้เท่าทัน
๙. การมีทักษะชีวิตในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีภูมิด้านทานของจิตใจที่เข้มแข็งจนสามารถปฏิเสธภัยอันตรายต่างๆ ที่กระตุ้นชั่วโยให้หลงผิดได้
๑๐. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ดำรงรักษาถักทอสานต่อวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้

^๑สมพงษ์ จิตระดับ, **ทางเลือกสังคมไทยในอนาคต**, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๒๓.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้เป็น ๔ มิติ ดังนี้^๒

๑. มิติด้านร่างกาย ได้แก่

๑) พัฒนาทางการด้านร่างกายเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

๒) พัฒนาการด้านสติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

๓) มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงไม่เจ็บป่วยง่าย

๒. มิติด้านจิตใจ ได้แก่

๑) เป็นผู้รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอย่างดี

๒) เป็นที่รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี

๓) เป็นผู้รู้จักและเข้าใจสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

๓. มิติด้านความรู้ ได้แก่

๑) รู้อย่างลึกซึ้งถึงแก่นสาระของวิชา

๒) รู้รอบด้านเชิงสหวิทยาการ

๓) รู้ไกลไปถึงอนาคต

๔. มิติด้านทักษะความสามารถ ได้แก่

๑) ทักษะด้านการคิด

๒) ทักษะการสื่อสาร

๓) ทักษะภาษาต่างประเทศ

๔) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕) ทักษะทางสังคม (ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการปรับตัวทักษะทำงานร่วมกับ

ผู้อื่น)

๖) ทักษะทางอาชีพ

๗) ทักษะทางสุนทรียะ

๘) ทักษะการจัดการ

^๒เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, คุณลักษณะและภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๖), หน้า ๘ - ๙.

มัทนา สังฆกฤษณ์ และวราพรณ น้อยสุวรรณ ได้กล่าวถึง ลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ของอนาคตซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี กล่าวถึงลักษณะของคนไทยสมัยใหม่ว่าประกอบด้วยคุณลักษณะ ๔ ประการ คือ^๗

๑. คุณลักษณะด้านปัญญา ได้แก่เป็นผู้รู้จักเหตุและผล มีวิจารณญาณในการแยกแยะผิดชอบ ชั่วดี คุณและโทษ รู้จักสิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำบนพื้นฐานความเป็นจริง รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาดปราศจากอคติรู้เท่าทันต่อการการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ อย่างรวดเร็วและหลากหลาย รู้คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย รู้จักเลือกรับวิทยาการและวัฒนธรรมภายนอก ท่ามกลางความสับสน วุ่นวาย และสภาพการแข่งขันของสังคมไทยในยุคเศรษฐกิจยุคใหม่

๒. คุณลักษณะด้านจิตใจ ได้แก่มีความละเอียดต่อการกระทำผิดประพฤติปฏิบัติในความถูกต้อง

๓. คุณลักษณะด้านสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยไม่เห็นแก่ตัว ตระหนักและปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น สังคมและมวลมนุษยชาติ แก้ปัญหาโดยสันติวิธี เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีจิตสำนึกมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมให้มีสันติสุข มีจิตสำนึกรู้จักใช้ อนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. คุณลักษณะด้านร่างกาย ได้แก่ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถและทักษะในการประกอบกิจการงานและอาชีพที่สอดคล้องกับสมรรถภาพและศักยภาพของบุคคล

^๗มัทนา สังฆกฤษณ์ และวราพรณ น้อยสุวรรณ, ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคตใน๑๐๐ปี กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓), หน้า ๔๘.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยในอนาคตไว้ว่า คนไทยจะมีพัฒนาการสมวัย มีสุขภาพดี มีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์มีสุขนิสัยที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ทักษะทางเทคนิค สามารถใช้เครื่องมือและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว ที่สำคัญควรต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างผสมผสานในลักษณะต่างขั้วมิติต่างๆ เพื่อหาจุดที่สมดุลระหว่างคุณลักษณะดังต่อไปนี้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย และสังคมโลกในอนาคต คือ^๔

๑. การเป็นผู้นำที่ดีและการเป็นผู้ตามที่ดี
๒. การรักษารมชาติ ศิลปะและการรักวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
๓. การมีชีวิตรู้จักพอและการมีชีวิตแข่งขันกันเอาตัวรอดเพื่อประโยชน์สูงสุด
๔. การร่วมมือกัน และการแข่งขันกัน
๕. ค่านิยมความเสมอภาค และค่านิยมเก็งกำไร มุ่งประโยชน์ส่วนตน
๖. การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณค่าของวิทยาการสมัยใหม่
๗. การอยากเรียนเพื่อรู้ และการอยากเรียนเพื่อปริญญา เพื่ออาชีพ
๘. การเรียนรู้ลึกซึ้งและการเรียนรู้กว้างขวางหลายสาขา ครอบทั่ว
๙. การวางแผนวัฒนธรรมไทยและการรับวัฒนธรรมต่างชาติ
๑๐. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม และความเป็นปัจเจกชน

จากการศึกษาทัศนะของหน่วยงานและนักวิชาการเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยพบว่า ลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา อารมณ์ สังคม และทักษะความสามารถตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกต้องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ๒ ด้าน คือ ความมีวินัย และความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

๑. ความวินัย หมายถึงคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของนักเรียนที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีวินัยได้แก่ การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองและยอมรับผลการกระทำของตนเอง ปฏิบัติตนตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ทำกิจวัตรของตนเองตามที่กำหนด เคารพสิทธิของผู้อื่น

^๔สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, วิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคต, (วารสารศรีปทุมปีที่๔ฉบับที่๕, ๒๕๔๑), หน้า ๘ - ๑๐.

๒. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในการเรียน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการแสวงหาความรู้ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การจดบันทึก สรุปความรู้ ประสบการณ์และถ่ายทอดเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้อื่น

สรุปความว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยไว้ว่า คนไทยจะมีพัฒนาการสมวัย มีสุขภาพดี มีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์มีสุขนิสัยที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ทักษะทางเทคนิค สามารถใช้เครื่องมือและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว ที่สำคัญควรต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างผสมผสานในลักษณะต่างขั้วมิติต่างๆ มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา อารมณ์ สังคม และทักษะความสามารถ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกต้องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

๒.๑.๒ รักษา ศาสน์ กษัตริย์ ความหมายของรักษา ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธายึดมั่นในศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ผู้ที่รักษา ศาสน์ กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคี โปร่งดอง ภูมิใจเชิดชูความเป็นชาติไทยปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือและแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ประนอม เดชชัย ได้กล่าวสรุปว่า ค่านิยมไทยที่สำคัญและควรปลูกฝังขึ้นให้เกิดในสังคมไทยทุกคนเพื่อให้พลเมือง เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเอง และประเทศชาติ สรุปได้ดังนี้ คือ ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งสถาบันทั้งสามนี้มีความสำคัญยิ่งที่ทำให้คนไทยมีสถานที่อยู่อาศัย มีศาสนาเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดความสงบสุข และมีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของชนในชาติ ดังนั้นควรปลูกฝังให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และร่วมกันรักษาสถาบันทั้งสามตลอดไป^๕

^๕ประนอม เดชชัย, เสริมทักษะการเรียนรู้การสนวิชาสังคมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ ๒, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา, ๒๕๓๖), หน้า ๒๐๔ – ๒๐๖.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของค่านิยมพื้นฐาน ประการที่ ๕ ไว้ ดังนี้ ค่านิยมพื้นฐาน ประการที่ ๕ การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์^๖

ความรักชาติ หมายถึง การมีความรักไทย นิยมไทย สำนึก และภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันห่วงหาอาทรมาตุภูมิ มุ่งมั่นส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งการรักเกียรติภูมิของชาติ

ความรักสถาบันศาสนา หมายถึง การมีความรัก ความภาคภูมิใจ ความศรัทธา ในศาสนา ที่ตนนับถือ รู้แก่นแท้ของศาสนา และยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติตนเพื่อพร้อมที่จะดำรงไว้ ซึ่งสถาบันศาสนา

ความรักสถาบันพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความจงรักภักดี และศรัทธาในพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ^๗ ได้วางแนวทางปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานไว้ ดังนี้คือ มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ประกอบด้วยลักษณะย่อยดังนี้

๑. สถาบันชาติ

- ศึกษาให้เข้าใจประวัติและการดำรงอยู่ของชาติ
- สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติ
- ป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของชาติ
- ส่งเสริมและรักษาเกียรติของชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และนิยมไทย-
- สร้างเสริมความสามัคคีแห่งชาติ
- เสียสละประโยชน์สุขแห่งตนและแม่ชีวิตเพื่อประเทศชาติ
- ปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดีโดยการรับราชการทหารประกอบอาชีพสุจริต และเสียภาษีอากรเพื่อพัฒนาประเทศ
- ยกย่องให้เกียรติผู้ทำหน้าที่ป้องกันและเสียสละเพื่อประเทศชาติ
- ปฏิบัติตามคติพจน์ที่ว่า “การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ”

^๖สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, วิทยาการกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐), หน้า ๒๕.

^๗สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, วิทยาการกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐), หน้า ๕ – ๑๐.

๒. สถาบันศาสนา ประกอบด้วยลักษณะย่อยดังนี้

- ศึกษาศาสนาให้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้อง
- ปลุกฝังความเชื่อความเลื่อมใสในศาสนาด้วยปัญญา
- ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน
- สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคง

ของสถาบันศาสนา

- ช่วยส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา
- ไม่ทำลายปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุและศิลปกรรมทางศาสนา
- เผยแพร่ความรู้และการบัญญัติตามหลักศาสนา
- เคารพเทิดทูนศาสนาและไม่กระทำการใด ๆ ในทางดูหมิ่น
- สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ

๓. สถาบันพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วยลักษณะย่อย ดังนี้

- ศึกษาความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
- รักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคง

ของสถาบันพระมหากษัตริย์

- แสดงความจงรักภักดีเทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
- ร่วมกันประกอบความดี เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยเฉพาะในวันสำคัญ

ที่เกี่ยวข้องกับ

สรุปได้ว่า รักษา ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นิยมไทย ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา เคารพเทิดทูนศาสนา แสดงความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติ และ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์

๒.๑.๓ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความหมายของซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ว่า หมายถึงประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง^๘

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ให้ความหมาย ของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น^๙

กรมการศาสนา ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม หมายถึง ความประสงค์ที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เอาเปรียบ แบบแผน กฎหมายของสังคมเป็นเกณฑ์ในการประพฤติทางกาย วาจา ใจ^{๑๐}

ประเสริฐศรี เอื้อนกรินทร์ ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่าหมายถึง การกระทำหรือความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่ทุจริต และประพฤตินิชอบ การปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ การไม่หลอกลวงการพูดแต่ความจริง การไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ การมีความยุติธรรมและมีความละเอียดรอบาป^{๑๑}

สุดใจ ชันทองคำ ให้ความหมายของ ความซื่อสัตย์ว่า หมายถึงการกระทำหรือพฤติกรรมตลอดจนการแสดงความรู้สึกของบุคคลในเรื่อง การพูดความจริง การตรงต่อเวลา การยอมรับผิด การไม่ขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และการประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาหรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองหรือผู้อื่น^{๑๒}

^๘พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.๒๕๓๐, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๓๐), หน้า ๑๘๒.

^๙ศึกษานิเทศก์ หน่วย กรมสามัญศึกษา, คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ, (กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒๕.

^{๑๐}กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนา, หลักการวิธีการจัดการศึกษาและหัวข้อจริยธรรมสำหรับใช้อบรมสั่งสอนนักเรียน นักศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๒), หน้า ๑๔๕.

^{๑๑}ประเสริฐศรี เอื้อนกรินทร์, “การทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์”, ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๔) หน้า ๒๔.

^{๑๒}สุดใจ ชันทองคำ, “การพัฒนาแบบวัดความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๑๑.

กฤตรินทร์ นิ่มทองคำ ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อครอบครัวต่อมิตรสหาย และมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ไม่คิดทรยศ ประกอบอาชีพในทางสุจริตไม่ขโมยของผู้อื่น และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ตรงต่อเวลา พูดแต่ความจริง ละอายต่อบาป ไม่เอาเปรียบ ไม่ทุจริต มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ไม่หลอกลวง ไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ^{๑๑}

ทวี บุญยเกตุ ให้ความหมายของ ความซื่อสัตย์ ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและเป็นความหมายในเชิงพฤติกรรมนั้น ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความภักดี ความซื่อตรง การประพฤติตรง คือ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง โดยมากผู้ซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นผู้มีกำลังใจเข้มแข็ง มีใจบริสุทธิ์ หนักแน่น อดทน รักเกียรติยศชื่อเสียง ไม่เห็นแก่ตัว และได้จำแนกความซื่อสัตย์ออกเป็น ๓ ด้าน คือ^{๑๒}

๑. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง เป็นเรื่องของความมี หิริโอตตปละ ไม่กล้ากระทำในสิ่งที่ไม่สุจริต แม้การกระทำนั้นๆ จะไม่มีใครเห็นก็ตาม ทำตามคำพูดโดยไม่เหลวไหล

๒. ซื่อสัตย์ต่องานที่ทำ ได้แก่ ความซื่อตรงเที่ยงตรง ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในตนในทางที่ชอบ

๓. ซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูงได้แก่ การไม่คด ไม่โกง ไม่เอาเปรียบเพื่อนและต้องการความรักความหวังดี ความสงสารและซื่อตรงต่อกัน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^{๑๓} จำแนกความซื่อสัตย์สุจริต ออกได้ดังนี้

๑. ความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การมีความละอาย เกรงกลัวต่อการกระทำผิด การไม่พูดสับปลับหลอกลวง การไม่คิดโลภของผู้อื่น ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย มั่นคงในการทำความดีของตน ไม่คดโกง มีความตั้งใจทำจริงประพฤติตรงตามที่พูดและคิด ในกรณีของนักเรียนจะเห็นความซื่อสัตย์ต่อตนเองคือ เรียนจริงมาโรงเรียนตรงต่อเวลา ทำการบ้านไม่ลอกคนอื่น เวลาสอบก็ตั้งใจสอบ ไม่ทุจริตในห้องสอบ

^{๑๑} กฤตรินทร์ นิ่มทองคำ, “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น”, **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๕.**

^{๑๒} ทวี บุญยเกตุ, **พ่อสอนลูก**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เฟื่องเกสร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๒.

^{๑๓} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๔), หน้า ๑๔๗ – ๑๔๘.

๒. ความซื่อสัตย์สุจริตต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ ลักษณะสำคัญคือ มีความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางที่เสื่อมเสีย ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน เตือนสติแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยา กลั่นแกล้ง ไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยการลักขโมยหรือโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ขอมรับผิดหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น ไม่ผิวนัด รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบบางส่วนของผู้อื่นไป โดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติดีทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

๓. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนทำหรือได้รับมอบหมาย และทำได้ดีที่สุด ไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตคดโกง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตนรักษาระเบียบกฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว

๔. ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคมและประเทศชาติ คือการรักษาความสัตย์สุจริต ไม่คิดประทุษร้ายต่อหมู่คณะ รักษาความสามัคคี ไม่นำความลับของหมู่คณะ สังคม ประเทศชาติไปเปิดเผย ไม่เป็นต้นเหตุให้คนภายนอกมาทำลายหมู่คณะ ไม่คิดทรยศ ทำลายสถาบันหลักของชาติ ไม่รวมมือกันทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับ สำนึกว่าตนเองเป็นพลเมืองของประเทศ จะต้องปฏิบัติตน เป็นพลเมืองดี ช่วยกันรักษาความสงบ สิ่งใดที่สร้างขึ้นเป็นสาธารณสมบัติจะต้องช่วยกันรักษาและรู้จักใช้อย่าง ทะนุถนอม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา^{๑๖} ได้วิเคราะห์โครงสร้างของความซื่อสัตย์แบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะคือ

๑. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ

- ๑) ไม่สับปลับกลั่นกลอก
- ๒) ไม่เคลื่อนย้ายตามพวกที่ลากหรือจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
- ๓) มั่นคงต่อการกระทำดีของตน
- ๔) ไม่คดโกงมีความตั้งใจจริง
- ๕) ประพฤติตรงตามที่พูด

๒. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ

- ๑) ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว
- ๒) ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว

^{๑๖}ศึกษานิเทศก์ หน่วย กรมสามัญศึกษา, คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ, (กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒๕ - ๑๓๑.

๓. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้าต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรมที่แสดงออก คือ

- ๑) ประพฤติตรงไปตรงมาไม่คิดคดต่อผู้อื่น
- ๒) ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย
- ๓) ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน
- ๔) ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง

๔. ความซื่อสัตย์ต่อคณะสังคมและประเทศชาติพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก คือ

- ๑) ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- ๒) ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตนหรือเอาดีเข้าตน
- ๓) ไม่ร่วมมือกันทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมาย หรือผิดระเบียบข้อบังคับของ สังคม

หรือ หมู่คณะ นอกจากนี้ยังได้ระบุถึง พฤติกรรม ที่เกี่ยวกับ ความไม่ซื่อสัตย์สุจริตที่พบอยู่ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

- (๑) ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง ไม่อยู่ที่ไม่ทำงาน
- (๒) มาทำงานช้าเล็กก่อนเวลาที่กำหนด
- (๓) ยืมเขาแล้วทำเป็นลืมไม่ส่งคืน
- (๔) ทำของผู้อื่นเสียหายแล้วนิ่งเฉย
- (๕) ทำงานแต่เฉพาะหน้า ทำงานลวกๆ
- (๖) ชื่อของสตางค์ทอนเกินก็เฉยเสีย
- (๗) เอาของคนอื่นมาเป็นของตน
- (๘) ไม่ชำระหนี้
- (๙) ไม่รักษาคำมั่นสัญญา
- (๑๐) ทูจริตต่อหน้าที่ การคดโกง
- (๑๑) กล่าวเท็จ การบิดพลิ้ว การหลอกลวง
- (๑๒) ไม่ตรงต่อเวลา

จึงสรุปได้ว่า ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น รวมตลอดทั้งต่อหน้าที่ การงานและคำมั่นสัญญา ความประพฤติที่ตรงไปตรงมา และจริงจังในสิ่งที่ถูกที่ควร ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรมรวมไปถึงการไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง นอกจากนี้แล้วความซื่อสัตย์สุจริตยังรวมไปถึง การรักษาคำพูดหรือคำมั่นสัญญา และการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและ

พวกพ้องด้วยการใช้ อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตนี้จะดำเนินไปด้วยความตั้งใจจริงเพื่อทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง ด้วยความระมัดระวัง และเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

๒.๑.๔ มีวินัย ความหมายของมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นใน ข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม

ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

เตือนใจ ยอดนิล สรุปได้ว่า จริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถของบุคคล ในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม แม้จะมีสิ่งรบกวนจากภายนอก เช่น บุคคลอื่นหรือสิ่งรบกวนในตนเอง เป็นอุปสรรค ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งลักษณะของผู้มีวินัยประกอบด้วย^{๑๓}

นวลศิริ เปาโรหิตย์ ได้กล่าวถึง วินัย ไว้ว่า คนเราจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีภูมิหลังมีความเป็นมาอย่างไร ในชีวิตตลอดจนสาเหตุที่มีคุณธรรมและค่านิยม เช่นกัน ซึ่งความคิดเห็นความเชื่อมั่นเกี่ยวกับคุณธรรม (Value) หรือการตระหนักในคุณค่าของตนเองจะเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่ง ในการประพฤติปฏิบัติงานในการดำเนินชีวิตของบุคคล เปรียบได้กับการวางรากฐานในการก่อสร้างที่มีความสำคัญยิ่ง^{๑๔}

กรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อตกลง ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เห็นแนวทางในการให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตร่วมกัน เพื่อให้ อยู่อย่างราบรื่น มีความสุข ความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง^{๑๕}

^{๑๓}เตือนใจ ยอดนิล, “ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดหนองอ้อ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก”, *ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา*, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๖), หน้า ๑๐.

^{๑๔}นวลศิริ เปาโรหิตย์, *จะสร้างวินัยให้เด็กยอมรับอย่างไร*, (วารสารแนะแนว ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๕, ๒๕๔๐), หน้า ๓๑ – ๓๔.

^{๑๕}กรมวิชาการ, *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย คือความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ โดยเกิดความสำนึกว่าเป็นค่านิยมที่ดีงามซึ่งจะไม่ทำอะไรๆ ให้เกิดความยุ่งยาก เตือคร้อนต่อตนเองและผู้อื่นในอนาคต^{๒๐}

วสัน ปูนผล กล่าวถึงวินัยในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคมและเกิดจากการมองเห็นคุณค่าในการปฏิบัตินั้นแม้จะมีอุปสรรคก็ไม่เปลี่ยนพฤติกรรมนั้น^{๒๑}

อุมาพร ตรังคสมบัติ กล่าวถึงความหมายของวินัยไว้ดังนี้ การฝึกวินัยคือ การสอนเด็กให้รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองเมื่อเด็กยังเล็กผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่จะต้องเป็นผู้ช่วยเด็กควบคุมพฤติกรรมของเขา และด้วยการอบรมอย่างเสมอต้นเสมอปลายตั้งแต่เล็ก เมื่อโตขึ้นเด็กจะควบคุมตนเองได้ในที่สุด และนั่นคือ เป้าหมายสูงสุดของการฝึกวินัย คือ การที่บุคคลจะดำรงตนอยู่ในความถูกต้อง จะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ มีความสามารถที่จะบังคับตนเองและควบคุมตนเองได้ดี โดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์อื่นๆ มาคอยควบคุม^{๒๒}

สิริรัตน์ เฟ็งบุญ ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึงการควบคุมตนให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่วางไว้ ในการปฏิบัติให้บุคคลใช้ควบคุมความประพฤติของตนในการปฏิบัติตามแบบแผนข้อบังคับ ซึ่งทางโรงเรียนกำหนดหรือไม่กำหนดไว้ เป็นการฝึกฝนให้บุคคลอยู่ในความถูกต้อง มีเหตุผล ซึ่งทำให้บุคคลเป็นคนดี เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนในการดำรงชีวิตและความเป็นระเบียบของสังคม^{๒๓}

^{๒๐}อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”, **ปริญญาานิพนธ์ปริญญาหมาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๒๑}วสัน ปูนผล, “การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนบางไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **ปริญญาานิพนธ์ปริญญาหมาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๒๒}อุมาพร ตรังคสมบัติ, **สร้างวินัยให้ลูกคุณ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, ๒๕๔๔), หน้า ๒๖ – ๒๘.

^{๒๓}สิริรัตน์ เฟ็งบุญ, “การพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองยาว อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”, **การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาหมาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๒๒.

ปรีชา ริโยธา ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง คุณสมบัติที่ดั่งงามที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถแสดงออกมาได้ทั้งอารมณ์ ความรู้สึก เจตคติและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสามัญสำนึกภายในจิตใจที่ได้รับการอบรม ปลูกฝัง ซึมซาบของมนุษย์ในสังคมด้วยความสมัครใจ และมีความมุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ดี ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีเมตตา ใจกว้าง มีเหตุผล มีความกล้า เชื่อมมั่นในตนเอง มีความอดทน โดยที่สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะติดตัวในแต่ละบุคคลอย่างถาวร^{๒๔}

โกษีย์ วงศ์สุธา ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกาต่างๆ ที่กำหนดไว้ เป็นแนวปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในสังคมนั้นให้ปฏิบัติตนอยู่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขของตนเองและส่วนรวม^{๒๕}

ปิติ ประจวบเรือง ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคมได้อย่างเหมาะสม^{๒๖}

จรรยา กุลสุทธิชัย ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง การปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติของหน่วยงานตั้งแต่หน่วยงานย่อยไปจนถึงหน่วยงานใหญ่หรือสถาบันย่อยไปสู่สถาบันใหญ่ เพื่อให้มีการปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันและก่อให้เกิดประโยชน์ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของคนในสังคม^{๒๗}

จากข้อความข้างต้น สรุปความได้ว่า มีวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรมการรู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณี

^{๒๔}ปรีชา ริโยธา, “การปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้โครงการพัฒนาจิตใจในโรงเรียนบ้านแฝกโนนสำราญ จังหวัดนครพนม”, การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๒๑.

^{๒๕}โกษีย์ วงศ์สุธา, “การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านโพธิ์สง่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐.

^{๒๖}ปิติ ประจวบเรือง, “การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพินาย จังหวัดนครราชสีมา”, การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗.

^{๒๗}จรรยา กุลสุทธิชัย, “การดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านสำโรงกัญญาอนุสรณ์ อำเภอกะสัง จังหวัดสุรินทร์”, การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒.

อันดีงาม ย่อมนำมาซึ่งความสงบสุข ในชีวิตของคุณ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ

๒.๑.๕ ใฝ่เรียนรู้ ความหมายของใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประชุม โปธิกุล (อารี เดอ เกส) องค์การใฝ่เรียนรู้เป็นสิ่งที่ยอมรับว่าเป็นความปรารถนาของบุคคลเพื่อการเรียนรู้ และความเจริญก้าวหน้า เพื่อเตรียมบุคลากรให้มีโอกาส เพื่อการขยายตัวขององค์การในอนาคต หนังสือที่เป็นพื้นฐานความคิด คือ The Fifth Discipline ของปีเตอร์ เซ็ง ได้วินิจฉัยหลัก ๕ ประการ ที่เป็นลักษณะขององค์การใฝ่เรียนรู้ คือ^{๒๔}

๑. ความคิดเชิงระบบ ช่วยให้เราเข้าใจรูปแบบและความเกี่ยวเนื่องของเหตุการณ์ต่าง

๒. ความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล คือ ความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง

๓. รูปแบบความคิด การสร้างรูปแบบและวิสัยทัศน์ของโลกให้ถูกต้องมากขึ้น เป็นความเชื่อของบุคคลและกลุ่มที่กำหนดพฤติกรรมและการตัดสินใจ

๔. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสร้างความมุ่งมั่นเพื่อลัดใจให้ไปถึงวิสัยทัศน์

๕. การเรียนรู้ของทีม การเรียนรู้ร่วมกัน ในหน่วยการเรียนรู้พื้นฐานขององค์กร

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร ได้กล่าวไว้ว่า สังคมแห่งการเรียนรู้ ต้องสร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มุ่งมั่นที่จะให้เยาวชนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักแสวงหาความรู้ รู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สร้างองค์การการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง อันนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต^{๒๕}

^{๒๔}ประชุม โปธิกุล, ภาวะผู้นำในการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕.

^{๒๕}อุดมศักดิ์ พลอยบุตร, หัวใจการปฏิรูปการศึกษา, วารสารวิชาการ ปีที่๔ ฉบับที่ ๑๑ (พฤศจิกายน ๒๕๔๔ : กองวิจัยทางการศึกษา), หน้า ๒.

อุทัย ดุลยเกษม ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดจิตพิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในเยาว์วัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษา^{๓๓}

สรุปความว่า ใฝ่เรียนรู้อย่างไร หมายถึง ความกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในการเรียน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการแสวงหาความรู้ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การจดบันทึก สรุปความรู้ ประสบการณ์และถ่ายทอดเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้อื่น

๒.๑.๖ อยู่อย่างพอเพียง ความหมายของอยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า “พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวาง คำว่า พอ ก็คือเพียงพอ เพียงนี้ก็พอ ทำอะไรก็พอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียงทางความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ทางกายเท่านั้น ความพอเพียงในความคิดก็คือ แสดงความคิดเห็นของตัวเอง แบบปล่อยให้อีกคนพูดบ้าง และมาพิจารณาว่าเขาพูดกับเราอันไหนพอเพียง อันไหนเข้าเรื่อง ถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไข เพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกันก็เป็นการทะเลาะกัน... ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณ และความมีเหตุผล^{๓๔}

^{๓๓}อุทัย ดุลยเกษม, ศึกษาเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๒ - ๓๓.

^{๓๔}อ้างถึงใน อุดมพร อมรรธรรม, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพมหานคร : แสงดาว, ๒๕๓๓), หน้า ๒๓.

สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative self sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้”^{๓๕}

นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนัยทางวัฒนธรรมดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมา เพราะต้องรวมเอง ๑) อุดมการณ์บางอย่าง ๒) โลกทัศน์บางอย่าง ๓) ความสัมพันธ์บางอย่าง ๔) ค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้นด้วย จึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่จริง ทั้ง ๔ ประการที่จะกล่าวถึงนี้คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง”^{๓๖}

ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้แปลว่า ไม่ได้เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ส่งออกไม่ผลิตเพื่อคนอื่น และกลัวไปเองทั้งนั้นถ้าจะกระตุกกันสักหน่อยก็ขอกล่าวว่า “พระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่คนโง่” ที่ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้”^{๓๗}

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงอย่างน้อย ๓ ประการ ด้วยกันคือ

๑. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้ง

๒. จิตใจพอเพียง ทำให้รับและเอื้ออาทรคนอื่น ได้คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไปไม่เป็น และทำลายมาก

๓. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้เช่นการทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งทำให้ได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน

๔. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนเข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

๕. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

^{๓๕}สุเมธ ตันติเวชกุล, จิตวิทยากับคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, มติชน,๗ มีนาคม ๒๕๔๕, หน้า ๑๓.

^{๓๖}นิธิ เอียวศรีวงศ์, มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง : ความหมายและความสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๔๔), หน้า ๒๕.

^{๓๗}อ้างถึงใน อุดมพร อมรรธรรม. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว. (กรุงเทพมหานคร : แสงดาว, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

๖. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากรากฐานวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจของจังหวัดตราด ขณะนี้ไม่กระทบกระเทือนจากพองสบู่แตกไม่มีคนตกงาน เพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ทำ การประมง และการท่องเที่ยว

๗. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่รุ่มรวย เดี่ยวจนเดี่ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกิน ไม่มีใช้ถ้าเป็นแบบนั้น ประชาชนมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่รวดเร็วเกินไปจึง สุขภาพจิตเสียเครียด เพี้ยน รุนแรง ฆ่าตัวตาย ดิฉิบา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสุข ความสุขคือความเป็นปกติ และยั่งยืน ซึ่งเราอาจเรียก เศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจ ศีลธรรมและนี่แหละคือเศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยง ทุกเรื่องเข้าด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็น ความหมายที่ดีที่หมายถึงความเจริญที่เชื่อมโยงกาย ใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน แต่ได้มีการนำเอาคำว่าเศรษฐกิจไปใช้ในลักษณะแบบแยกส่วน ที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่น ๆ จนเสียสมดุลและวิกฤติ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ปราชญ์แห่งพุทธธรรมได้มองเศรษฐกิจพอเพียงในแง่จิตวิสัยและจิตวิสัย ดังนี้ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้เป็น ๒ ด้านคือ มองอย่างจิตวิสัย และมองแบบจิตวิสัย^{๓๔}

๑. มองอย่างจิตวิสัย มองภายนอกคือ ต้องมีกินมีใช้มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่า พอสมควรกับอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ

๒. ส่วนความหมายด้านจิตวิสัย หรือด้านจิตใจภายใน คือคนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากันบางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเพียงก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิตใจ

รงค์ ประพันธ์พงศ์ ได้ให้คำนิยามเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ๓คุณลักษณะที่เป็น ห่วงสอคล้องประสานกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้แก่^{๓๕}

^{๓๔}พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) อ้างถึงใน อุดมพร อมรธรรม. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระเจ้าอยู่หัว**. (กรุงเทพมหานคร : แสงดาว, ๒๕๓๗), หน้า ๒๘.

^{๓๕}รงค์ ประพันธ์พงศ์, **เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่**, (กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊คส์, ๒๕๕๐), หน้า ๓๔ - ๓๖.

๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

๓. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง หมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

นอกจากคุณลักษณะ ๓ ห่วงดังกล่าวแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือการกำหนด เงื่อนไขไว้ ๒ ประการ เพื่อการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน นั่นคือเงื่อนไขต่อไปนี้

๑. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

๒. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบ ๘ ประการของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑) พึ่งพาตนเอง

๒) พอประมาณ

๓) เดินทางสายกลาง

๔) มีภูมิคุ้มกัน

๕) มีเหตุผล

๖) เป็นคนดี

๗) รู้จักสามัคคี

สรุปได้ว่า อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การมีความพอดีในการบริโภค ใช้ทรัพยากรและเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนใช้จ่ายตามความเหมาะสม รู้จักการเพิ่มพูนทรัพย์ ด้วยการเก็บและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดูแลรักษาบูรณทรัพย์ของตนเอง มีการเก็บออมเงินไว้ตามสมควร

๒.๑.๗ มุ่งมั่นในการทำงาน ความหมายของ มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานที่ การงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้ที่มีมุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความหมายของความมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย^{๔๐}

กรมวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ การมุ่งมั่นให้บรรลุเป้าหมาย หมายถึง ความสามารถในการใช้พลังงาน พลังใจ ด้วยความพยายามในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างง่าย ๆ^{๔๑}

โครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย ของกองวิจัยการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง ความตั้งใจและกระตือรือร้น โดยไม่ผัดวัน ประกันพรง โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกได้แก่ ตอบรับการทำงาน พุดหรือแสดงกิริยาท่าทางว่ายอมรับหรือเต็มใจ พึงพอใจที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย อาสาทำงาน พุดหรือแสดงกิริยาท่าทางว่าต้องการจะทำงานหนึ่งงานใด แม้ว่าจะไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง ไม่ผัดวัน ประกันพรง ลงมือทำทันที โดยไม่ปล่อยให้อั้วนเวลาผ่านไปอย่างไรค่า ไร่ประโยชน์ ทำงานที่ได้เริ่มต้นไว้แล้วอย่างต่อเนื่องและสำเร็จตามเป้า^{๔๒}

^{๔๐}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒, วารสาร สร. สาร ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ ประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๓, (สำนักรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓), หน้า ๒๗.

^{๔๑}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, ๒๕๔๕), หน้า ๔.

^{๔๒}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยทางการศึกษา, ๒๕๔๒), หน้า ๔ - ๕.

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน คือ

ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของ Erikson ซึ่ง Erikson มีความเห็นว่า ช่วงของวัยรุ่นเป็นช่วงที่จะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของอัตมโนทัศน์ทางลบ หรืออัตมโนทัศน์ทางบวกอย่างเด่นชัด การที่เด็กรู้สึกเกี่ยวกับตนเองว่าอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นทางบวก หรือทางลบจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น เด็กที่เข้าโรงเรียนด้วยความคาดหวังว่าจะต้องเป็นผู้ประสบความสำเร็จ มีความสุข มักจะเป็นผู้อาสางาน มีความรับผิดชอบ ซึ่งความคาดหวังของเขาสอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่มีต่อตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เขาเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชั้นเรียนทั้งในด้านการเรียนและด้านสังคม ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางลบ มักจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถจึงไม่ใคร่กระตือรือร้นที่จะรับอาสาทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ใคร่รับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลว^๓

สำหรับนักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยมมีความเชื่อว่า คนทุกคนมีแรงจูงใจที่จะประกอบกิจกรรมอยู่เสมอ ถือว่าแรงจูงใจเป็นแรงขับที่ให้นุชนัยเจริญเติบโตและพัฒนา หรือพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลของ “growth principle” หรือ “หลักการความเจริญเติบโต” ภายในตัวของทุกคน Maslow ได้กล่าวถึง ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในขั้นที่ ๔ คือ ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem needs) ซึ่งความต้องการนี้จะประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์และมีค่าตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถและมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย ความต้องการในขั้นนี้เมื่อได้รับการส่งเสริม ก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน เอาใจใส่ในงานมากขึ้น เพื่อตอบสนองในความต้องการในขั้นนี้^๔

^๓พรณี ช. เจนจิต, จิตวิทยาการเรียนการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : เมธิทิสส์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๔๕.

^๔สุรางค์ โคว์ตระกูล, จิตวิทยาการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕๕.

แรงจูงใจและการเข้าใจถึงพัฒนาการของแต่ละช่วงวัยจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสมได้ ดังนั้นการให้แรงเสริมในกิจกรรมการให้คำปรึกษา เช่น คำชมการให้กำลังใจ ทั้งคำพูดและท่าทาง การเอาใจใส่ต่อสมาชิกที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษาอย่างเป็นกันเองซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านความมุ่งมั่นในการทำงานต่อไป

สรุปความว่า มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานและการประกอบอาชีพที่สุจริตอย่างกระตือรือร้น และตั้งใจจริงให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น

๒.๑.๘ รักความเป็นไทย ความหมายของ รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

ผู้ที่รักความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบทอดเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูต่องานที่ใช้ภาษาไทย ในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

ความภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง สัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทย ได้แก่ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งเอกลักษณ์ต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทย

ความภูมิใจในวิถีชีวิตความเป็นไทย หมายถึง การวัดทัศนคติต่อวิถีชีวิตการดำรงชีวิตทั้งในด้านต่างๆ เช่น การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย การกินการอยู่ และบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของคนไทย

ดร.สุภาพร เทพยสุวรรณ ได้กล่าวไว้ว่า “เราจะสอนให้ลูกรู้จักความเป็นไทยได้อย่างไร” เนื่องจากในภาวะปัจจุบันโลกมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทสำคัญและเข้ามามีอิทธิพลต่อสถาบันครอบครัว โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ เราจะทำอย่างไรที่จะสร้างความทรงจำที่ดีให้แก่เด็ก เราจะทำอย่างไรให้เด็กรู้และเข้าใจถึงความเป็นคนไทยได้อย่างถ่องแท้ และมีประโยชน์ดังนี้^{๕๕}

^{๕๕}ดร.สุภาพร เทพยสุวรรณ. สอนลูกให้ภาคภูมิใจในความเป็นไทย. (กรุงเทพมหานคร : ชักเชสมิเดีย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓.

๑. เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกดู มีขนบธรรมเนียมของไทยหลายอย่างที่น่าจะมีการส่งต่อหรือถ่ายทอดสู่ลูกหลาน เช่นการมีสัมมาคารวะผู้ใหญ่ การเคารพนบถนอมเชื่อฟังบิดามารดา ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งสิ่งเหล่านี้บางครั้งฝรั่งไม่มี ดังนั้นคุณพ่อคุณแม่ควรทำให้ลูกดูเป็นตัวอย่าง การไหว้แบบไทยๆ รอยยิ้มแบบไทย จนเราได้ชื่อว่า สยามเมืองยิ้ม The Land of Smile ความกตัญญูในการดูแลบุพการีเมื่อมีอายุ การวางตัวที่ดี ความสุภาพเรียบร้อย ความเกรงใจผู้อื่น ซึ่งเด็กๆจะเลียนแบบจากผู้ใหญ่แน่นอน

๒. นิยมบริโภคของที่ทำในประเทศ พยายามหลีกเลี่ยงของนำเข้าหรือของมีลิขสิทธิ์ที่นำมาจากต่างประเทศ อย่าคิดว่าของนำเข้าดีกว่าของไทย ชื่อนี้คุณพ่อคุณแม่อาจคิดในใจว่าก็ของที่ทำในประเทศมันด้อยคุณภาพจึงทำให้ยากต่อการบริโภค เลยเลือกบริโภคสินค้านำเข้าของแบรนด์ต่างๆจนเป็นนิสัย คิดยี่ห้อแต่การกระทำดังกล่าวเป็นการสร้างค่านิยมว่าของต่างประเทศดีกว่าของไทย จนหารู้ไม่ว่าของแบรนด์เนมมากมายหลายอย่างทำโดยคนไทย สินค้าของไทยบางประเภทดีมากแต่ไม่มีใครสนใจ ดังนั้นการสอนลูกให้รู้จัก สินค้าที่ดีในแต่ละจังหวัด หรือสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์ต่อ ๑ ตำบล อาหารอร่อย ผ้าไหมไทยจะทำให้ลูกนิยมบริโภคของไทย และเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยอีกด้วย

๓. แต่งกายแบบไทยๆในวันเทศกาลสำคัญต่างๆ เพื่อให้เด็กๆได้รู้จักเครื่องแต่งกายของคนไทยในแต่ละภาค

๔. ใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง พูกร เรือ ล ดึงให้ชัดเจน อย่าพูดไทยคำฝรั่งคำ อ่านหนังสือไทยให้ลูกฟังอย่างถูกต้องอักษร คำประพันธ์ บทกวีของไทย เพลงของแต่ละภาค สอนว่าใครคือผู้ประพันธ์อักษรไทย เป็นต้น

๕. สอนศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมของไทยที่ดี ที่น่าจะส่งต่อสู่ลูกหลาน สิ่งนี้รวมไปถึง การทำอาหารฝีมือดีรับคุณค่า คุณชาย คุณทวด การทำขนมไทยๆ การรำไทย ลูกจะซาบซึ้งในความเป็นไทยและเป็นการปลูกฝังความรักและความภาคภูมิใจในชาติขึ้นอย่างไม่รู้ตัว

๖. เล่านิทานที่ถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษ และเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติไทย ให้เด็กๆฟัง

๗. สอนเด็กๆให้ร้องเพลงชาติไทยให้ถูกต้อง การยืนตรงเคารพธงชาติ ความหมายของธงชาติไทย สัญลักษณ์ของดอกไม้ประจำชาติ สัตว์ประจำชาติ เป็นต้น

๘. พาลูกไปคู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยๆ ไปคู่อิทธิพลของไทยๆ อาชีพหลักของคนไทย ลองฝึกให้ลูกปฏิบัติจริง เช่นลองให้ลูกไปดูแลแปลงปลูกข้าวในนา ลองสอนวิธีปลูกข้าวให้ลูก ลูกจะได้เรียนรู้จากของจริงและในขณะเดียวกันจะเกิดความรักต่อชาวนา ชาวสวน มีความอดทน และไม่ดูถูกผู้อื่น

๙. สอนให้ลูกรู้ถึงต้นกำเนิดของชาติไทย ความเป็นชาติไทยและพระราชประวัติของพระมหากษัตริย์ไทยในแต่ละพระองค์

๑๐. พาลูกไปชมดนตรี มโหรีสพของไทย สอนการเล่นเครื่องดนตรีไทย

๑๑. พาลูกให้ชมความสวยงามของธรรมชาติ ที่ต่างจังหวัด ความสวยงามของบ้านแบบไทยๆ สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญเพราะอาจเป็นการยากสำหรับเด็กที่อยู่ในกรุงเทพฯ เด็กต้องอยู่ในโลกของคอนกรีต มลพิษต่างๆ การที่เด็กเห็นความสวยงามของธรรมชาติ วิวทิวทัศน์ต่างๆ จะทำให้เด็กช่วยกันธำรงรักษาสิ่งแวดล้อมที่สวยงามเหล่านี้เอาไว้

๑๒. สอนลูกเล่นการละเล่นของไทย เช่น วิถีข้าวสาร จี๋ม้าก้านกล้วย ฯลฯ ลูกจะสนุกในเวลาเดียวกันก็จะซึมซับความรักในความเป็นไทยอีกด้วย

สรุปได้ว่า รักความเป็นไทย หมายถึง ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและเกิดความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าเอกลักษณ์ที่ดีของไทย เช่น ภูมิปัญญาพื้นบ้านไทย วัฒนธรรมที่ดีของไทยทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อาทิ การแต่งกาย อาหาร สมุนไพร ยารักษาโรค ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีกิริยามารยาทงดงาม การมีรอยยิ้มที่เป็นเอกลักษณ์ในการสร้างความประทับใจให้กับผู้มาเยือน โดยสามารถที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยพร้อมกับการปฏิรูปความเป็นไทยที่สอดคล้องกับบริบทของโลกปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์

๒.๑.๕ **มีจิตสาธารณะ** ความหมายของ จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้ให้ความหมายไว้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ^{๔๖}

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ให้ความหมาย จิตสาธารณะว่า หมายถึงความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมพยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง^{๔๗}

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึง กระบวนการคิด และลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะมีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจาก^{๔๘}

พระไพศาล วิสาโล กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความสำนึกใส่ใจและพร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยในสมบัติส่วนรวมซึ่งมิใช่เฉพาะครอบครัว ญาติมิตร คนรอบข้างหรือชุมชนละแวกบ้านเท่านั้นหากคลุมไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่รู้จัก ไม่เคยพบ แต่ก็รู้ที่อยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด^{๔๙}

หฤทัย อาจปฤษฎ ให้ความหมายไว้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว ความตระหนักรู้ของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลือ อย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความ

^{๔๖}คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาปฏิบัติการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี ๒๕๔๓ และ ๒๕๔๔ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๔, (สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐.

^{๔๗}เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. คุณลักษณะและสภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕), หน้า ๘ -๘.

^{๔๘}วิรัตน์ คำศรีจันทร์, ประชาสังคมศึกษา : สร้างสรรค์สังคมด้วยจิตสำนึกสาธารณะและความเป็นพลเมือง, (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^{๔๙}พระไพศาล วิสาโล, วิถีสังคมไทย ชุดที่ ๔ ประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๕.

รับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม^{๕๐}

โกศล มีความดี ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติด้วยการเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากการที่บุคคลหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่ให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น การทำตามหน้าที่ที่กำหนด การดูแลความสะอาดเรียบร้อย การรักษาสาธารณะสมบัติรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข และติดตามประเมินผล รวมถึงการรับอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ยึดเอาของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง^{๕๑}

ลัทธิมา เกื้อสกุล ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึง สภาวะที่จิตสามารถรู้ตัวและสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยกาย ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยผ่านทางความคิดและพฤติกรรมการแสดงออก จึงหมายถึง พลเมืองผู้รู้ตื่น และตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบต่อที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ เป็นพลเมืองที่รัก เรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของตนและชุมชนร่วมกัน โดยเริ่มจากศรัทธาในการอุทิศตนและเสียสละแก่ผู้อื่นในสังคม^{๕๒}

ไชยรัตน์ สิรินคร ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะฉวยโอกาสช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้อื่นและสังคมอย่างจริงจัง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ^{๕๓}

^{๕๐} หลุทัย อัจจุรงค์, “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ พย.ม. บัณฑิตวิทยาลัย, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔),* หน้า ๓๕ - ๓๗.

^{๕๑} โกศล มีความดี, “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ”, *ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๗),* หน้า ๑๔.

^{๕๒} ลัทธิมา เกื้อสกุล, “กลยุทธ์การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อสร้างจิตสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม”, *วิทยานิพนธ์ นศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗),* หน้า ๑๕.

^{๕๓} ไชยรัตน์ สิรินคร, “ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเทศบาลนครพิษณุโลก”, *วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๘),* หน้า ๖.

สุนทรีย์ จุงวงศ์สุข ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การที่บุคคลกระทำการบางอย่างเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือความซ่งสั้งเกด ความไม่เห็นแก่ตัว การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การพัฒนาความเป็นพลเมือง การเป็นผู้มีจิตสาธารณะควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^{๕๔}

บุญทัน ภูบาล ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม^{๕๕}

พิริยา นิลมาต ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึงความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะเข้าไปช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้ไขปัญหาหรือวิกฤตการณ์รวมทั้งความผิดปกติที่เกิดขึ้นในสังคม โดยรับรู้สิทธิและหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองว่าสามารถร่วมแก้ปัญหาได้และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาพร้อมกับคนในสังคมรวมทั้งองค์กรในสังคม^{๕๖}

อัญชลี ยิ่งรักพันธ์ ให้ความหมายไว้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึงความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ตระหนักในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รุก เรียกร้องการมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนเองและชุมชน การมีจิตที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อเรื่องของส่วนรวม มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ การถือเป็นหน้าที่ในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม มีการแบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมนั้นและการไม่ยึดสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตนเองหรือของกลุ่ม^{๕๗}

^{๕๔} สุนทรีย์ จุงวงศ์สุข, “การใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่๑”, **วิทยานิพนธ์ กศ.ม.** บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘), หน้า ๑๘.

^{๕๕} บุญทัน ภูบาล, “การใช้ชีวิตที่ศรัทธาเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่๒”, **ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.** บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

^{๕๖} พิริยา นิลมาต, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด”, **วิทยานิพนธ์ กศ.ม.** บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

^{๕๗} อัญชลี ยิ่งรักพันธ์, “ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕”, **ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.** การวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒.

เสาวนีย์ ฉัตรแก้ว ให้ความหมายจิตสาธารณะว่า เป็นสิ่งที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ และต้องมีแรงจูงใจภายในเพื่อผลักดันให้กระทำพฤติกรรมที่ได้ตั้งใจไว้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ เริ่มต้นจากการรับรู้เหตุการณ์หรือบุคคล แล้วแปลความหมายเข้าสู่ระดับจิตสำนึกใช้แรงผลักดัน และแรงจูงใจให้กระทำ หลังจากคิดวิเคราะห์จนจบซึ่งสร้างสรรค์และหาแนวทางในการแก้ปัญหา สาธารณะเหล่านั้น บุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและแรงจูงใจภายในเปิดกว้างต่อ ประสบการณ์ จึงเป็นคุณลักษณะที่ทำให้เกิดการมีจิตสาธารณะ ซึ่งไม่ได้อยู่เพียงระดับจิตสำนึก เท่านั้น แต่ก่อให้เกิดพฤติกรรม จึงทำให้ปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไข สังคมก็จะมีคุณภาพ^{๕๔}

สรุปได้ว่า มีจิตสาธารณะ หมายถึง หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะ ที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่แสดงออกมา ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

๒.๒ หลักการเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๒.๑ ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะพบว่ามีการกล่าวถึงคำว่า คุณลักษณะหลายแนวทาง ดังต่อไปนี้ คือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะว่า หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำตัวชัดเจน^{๕๕}

^{๕๔}เสาวนีย์ ฉัตรแก้ว, *คู่มือจัดรายการวิทยุเพื่อเด็ก*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปิ่นโต พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐.

^{๕๕}พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘.

อุมาพร บุญญาวิโรจน์ อธิบายคุณลักษณะว่า ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Characteristics มีความหมายตามประมวลศัพท์บัญญัติของกรมวิชาการว่า หมายถึง “ลักษณะ ทางศักยภาพความรู้ หรือทักษะสำคัญซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีเด่นของบุคคล”^{๖๐}

พรพรรณ สุทธานนท์ ได้ให้ความหมายคุณลักษณะว่า หมายถึงแบบอย่างพฤติกรรม หรือสิ่งที่ปรากฏให้เห็นและชี้หรือแสดงถึงความดีหรือลักษณะประจำบุคคล^{๖๑}

กวี วงศ์พุด ได้ให้ความหมายคุณลักษณะว่า เป็นการแสดงการกระทำตามคุณสมบัติ ของตนเองออกมาให้เห็น^{๖๒}

พรชัย ภาพันธ์ ได้ให้ความหมายคุณลักษณะว่า หมายถึง สิ่งชี้ให้เห็นความดีหรือ ลักษณะประจำตัวของบุคคล^{๖๓}

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นคุณลักษณะที่โรงเรียน ชุมชน หรือสังคม ต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะที่เป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก

๒.๒.๒ ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากสถานการณ์และสภาพบ้านเมืองประเทศไทยในปัจจุบันเป็นหลักฐานที่ประจักษ์โดยทั่วกันแล้วว่า การที่ประเทศมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก แม้จะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ความเจริญและการพัฒนานั้นก็มีได้เป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากนั้นการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความพัฒนาเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้า

^{๖๐}อุมาพร บุญญาวิโรจน์, “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลในทัศนะของผู้บริหารเทศบาล ผู้ปกครอง และครูโรงเรียนเทศบาลในเขตการศึกษา ๒”, วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๘), หน้า ๒๕.

^{๖๑}พรพรรณ สุทธานนท์, “คุณลักษณะและวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองในเขตการศึกษา ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๘), หน้า ๒๕.

^{๖๒}กวี วงศ์พุด, ภาวะผู้นำ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บี.เค.อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๕

^{๖๓}พรชัย ภาพันธ์, เมื่อจริยธรรมเด็กหายไปครูไทยต้องกอบกู้, (วารสารวิชาการ, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑.

ทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ยังได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก ผลของความเจริญทางด้านวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางจิตใจเป็นที่มาของปัญหาสังคมที่ดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ เช่น ปัญหายาเสพติดอาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินปัญหาการทุจริตหรือราษฎรบังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุข แหล่งเร่ร่อนมั่วสุม โสเภณีเด็ก การใช้แรงงานและละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม มลภาวะเป็นพิษ ปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาสุขภาพ ทั้งทางกายและทางจิตเหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุอย่างขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจทั้งสิ้น ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสังคม ซึ่งท่านพุทธทาส เรียกว่า เป็นภาวะจิตทรามในอารยธรรมแผนใหม่ ภาวะเหล่านี้ได้ค่อย ๆ ก่อตัวและ เพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเมื่อยิ่งมาประจวบกับภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่แตกด้วยแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็จะยิ่งทวีความรุนแรงจนถึงขั้นวิกฤติ^{๖๔}

เนื่องจากการศึกษาบทบาทสำคัญต่อการแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาประเทศ จึงควรมีการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนของประเทศอันจะช่วยให้เกิดการพัฒนาจิตใจ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดสันติสุขในสังคมได้อย่างแท้จริง^{๖๕}

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กำหนดให้สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นสามารถกำหนดขึ้นได้โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่ต้องการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมและ ค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวินิจฉัย เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอัน

^{๖๔}พุทธทาสภิกขุ, **คู่มือมนุษย์**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๗), หน้า ๒๕ - ๒๗.

^{๖๕}กิติยา แคมมณี, **๑๔ วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๒๖.

พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อทราบ ความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน สถานศึกษาจะได้นำไป กำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนา คุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเงื่อนไข หนึ่งของผู้เรียนทุกคนต้องผ่าน การ ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านช่วงชั้นการประเมินดังกล่าว เป็นการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมจากคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่ม เพื่อเป็น การสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการดำรงชีวิตของผู้เรียนให้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้อง บูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมี ความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

๒.๓ แนวทางการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๓.๑ สถานศึกษาควรดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของสถานศึกษา (กรณีสถานศึกษาขนาดเล็กอาจเป็นคณะกรรมการชุดเดียวที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ ด้วย) ควรดำเนินการโดยเริ่มจากการศึกษานิยาม ความหมาย และพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ วิเคราะห์ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอัน พึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะ ทั้งนี้ควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนรายบุคคลก่อนการพัฒนา เพื่อ กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เรียน พร้อมสร้างหรือ เลือกร่องมือในการวัดและประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการพัฒนาดำเนินการพัฒนา ผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้ และประเมินผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบ ความก้าวหน้า และดำเนินการประเมินการผู้เรียนหลังการพัฒนา สรุป และรายงานผลการประเมิน และพัฒนาต่อผู้บริหารสถานศึกษา

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถพัฒนาได้โดยผ่านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการต่าง ๆ และกิจวัตร ประจำวันของผู้เรียน ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลา มีพัฒนาการและการสั่งสมพฤติกรรม ผ่านการจัดเวลา ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้นำคุณลักษณะ และตัวชี้วัดมา วิเคราะห์ แล้วเห็นว่าคุณลักษณะทั้ง ๘ ประการ สามารถสังเกตได้ในทุกกระบวนการพัฒนา ทั้งนี้

ขึ้นอยู่กับระบบการจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษาว่ามีจุดเน้นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการใด

๒.๓.๒ ครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการต่าง ๆ และกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน ตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ ครูมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

๑. ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมิน และวิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ

๒. ออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

- กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ / ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน
- วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน
- วิธีการ เครื่องมือ ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะประเมิน
- ระยะเวลาในการประเมิน
- ผู้ประเมิน

๓. การสรุปผลการประเมิน

การวัดและการประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น มีความละเอียดอ่อน เพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดในตัวผู้เรียน การวัดและประเมินผลจึงต้องคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เมื่อได้รับการพัฒนาเป็นระยะหรือเมื่อสิ้นปีการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้มีแนวทางการสรุปผลการประเมินที่ชัดเจน เป็นธรรมสำหรับผู้เรียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้เสนอแนวทางการกำหนดเกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินในแต่ละชั้นตอน ไว้ในเอกสารแนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในพัฒนาการเด็กของพ่อแม่ ขึ้นอยู่กับความใกล้ชิดอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ขึ้นอยู่กับที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะหรือลักษณะที่ดี ขึ้นอยู่กับที่แสดงตัวเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ ขึ้นอยู่กับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กและขึ้นกับความสม่ำเสมอในการให้คุณให้โทษของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่เป็นคนใกล้ชิดภายในครอบครัว ตัวเด็กมีอิทธิพลสำคัญที่สุดต่อพฤติกรรมตามพัฒนาการของเด็กสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและบุคคลในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ กลุ่มเพื่อน ขณะเดียวกันพ่อแม่ ก็ยังมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากสำหรับเด็กอยู่ ดังนั้นพฤติกรรมพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ของเด็กขึ้นอยู่กับการอบรมสั่งสอน ความเข้าใจเด็ก และการอบรมสั่งสอนเด็ก ตลอดจนการปฏิบัติ

ตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กทั้งของครูและพ่อ แม่ โดยเฉพาะวัยเด็กตอนต้น ครูมีอิทธิพลกับเด็กมาก และเป็นช่วงที่เด็กมักเชื่อครูมากกว่าพ่อ แม่ ฉะนั้น คนที่เป็นครูจึงควรเข้าใจเด็กซึ่งแรงสิ่งที่ถูกต้องให้เด็กมีความยุติธรรมและปฏิบัติตัวกับเด็กอย่างคงเส้นคงวา สม่ำเสมอ ในทางที่จะช่วยให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับครู และสำหรับสังคมที่เขาจะเข้าเป็นสมาชิกด้วย^{๖๖}

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กล่าวว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ จะเพิ่มศักยภาพและสร้างความเสมอภาคให้กับเด็กและเยาวชนทั้งในกลุ่มภาวะยากลำบากกลุ่มปกติทั่วไป และกลุ่มปัญญาเลิศเพื่อเตรียมความพร้อมให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างมีความสุขโดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้ มีสายใยผูกพันกับสมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพดีทั้งร่างกาย และจิตใจ เจริญเติบโต มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความเคารพและภาคภูมิใจในตนเอง มีวัฒนธรรมที่ดีงาม เข้าใจหลักการที่ถูกต้องของศาสนา สาระแก่นแท้ของชีวิตและคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสามารถในการสื่อสารมากกว่า ๑ ภาษา รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเข้าใจถึงสาระประโยชน์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้อย่างกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยเลื่อมใสในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีวินัย มีเหตุผล และพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เข้าใจสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและการทำงาน รวมทั้งเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักคิดไม่มั่งงาย และรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการพึ่งตนเอง ตลอดจนเห็นคุณค่าของพลังงาน และการประหยัดพลังงานทุกประเภท มีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย เป็นผู้ผลิตที่รับผิดชอบต่อสังคม รู้จักสร้างงานและอาชีพอิสระที่มีระบบการจัดการที่ดี รับผิดชอบในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรู้จักปรับเปลี่ยนแนวคิด และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง^{๖๗}

^{๖๖} ล้นทนา อุดมสิน, “การศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครอง”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗), หน้า ๓๖.

^{๖๗} คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาปฏิบัติการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี ๒๕๔๓ และ ๒๕๔๔ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๔, (สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕.

กรมวิชาการ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๓ ประการที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในเยาวชนไทย คือ^{๖๔}

๑. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ๑) การรู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น
- ๒) ความตรงต่อเวลา
- ๓) ความซื่อสัตย์
- ๔) ความขยันหมั่นเพียรและใฝ่รู้
- ๕) ความรับผิดชอบ
- ๖) ความประหยัด
- ๗) ความอดทน
- ๘) ความมีความสามัคคีการทำงานเป็นกลุ่ม
- ๙) การมีสัมมาคารวะ
- ๑๐) ความสามารถในการวิเคราะห์
- ๑๑) ไม่พัวพันสิ่งมอมเมาและสิ่งเสพติดให้โทษ

๒. ด้านความสามารถในการทำงานอย่างมีคุณภาพ

- ๑) ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรม
- ๒) ลักษณะพื้นฐานของการมีทักษะการทำงาน

๓. ด้านคุณค่าที่ให้ต่อสังคม

- ๑) ความตื่นตัวต่อปัญหา
- ๒) ความกล้าหาญจริยธรรมที่จะจรรโลงความถูกต้องในสังคม
- ๓) อุทิศการปฏิบัติงานในการทำประโยชน์เพื่อสร้างสรรค์

กรมวิชาการ ได้ให้ความเห็นว่า การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนกีฬาต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณธรรมตามมาตรฐานดังนี้^{๖๕}

๑. ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน มีวินัย มีจรรยาบรรณ มีน้ำใจนักกีฬา มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

^{๖๔}กรมวิชาการ, การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, ๒๕๔๕), หน้า ๔.

^{๖๕}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ, ๒๕๔๖, หน้า ๑๒.

๒. ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ
๓. เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์
๔. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รู้วิธีการเรียนรู้ รักการอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รักการเรียนรู้ทางกีฬา
๕. มีทักษะในการใช้ภาษาไทย และภาษาสากล
๖. ทักษะในการทำงาน การจัดการ รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่องานการกีฬาและอาชีพสุจริต
๗. มีความรู้และทักษะด้านการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เต็มศักยภาพ
๘. มีความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการด้านอื่นๆ
๙. มีความคิดเชิงระบบ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และคิดอย่างสร้างสรรค์
๑๐. มีความรักในการเล่นกีฬา รักการออกกำลังกาย และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
๑๑. มีสุขภาพและสมรรถภาพทางกายและทางจิตที่สมบูรณ์ มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของนักกีฬาที่ดีที่เป็นแบบอย่างของสังคม
๑๒. มีความภาคภูมิใจในความเป็นนักกีฬาของท้องถิ่นและประเทศชาติ
๑๓. ดูแลรักษาสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชน ป้องกันตนเองจากสารเสพติด และอบายมุข
๑๔. มีลักษณะนิสัยที่ดี ในการบริโภคเลือก และตัดสินใจบริโภคได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
๑๕. เห็นคุณค่าของศิลปะและธรรมชาติ
๑๖. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม
๑๗. รักท้องถิ่น ประเทศชาติ และความเป็นไทย สืบสานมรดกทางศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย
๑๘. มีจิตสำนึกและปฏิบัติตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเอง และเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
- การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ใหญ่ จะสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้แก่ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความรับผิดชอบความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีสัมมาคาราวะ ความมีไมตรีจิตมิตรภาพ ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมในสถาบันการศึกษา นับได้ว่าเป็นหลักการที่สอดคล้องเหตุผล เป็นพลังที่ปลูกเร้าบำรุงคนให้มีคุณภาพในการเป็นสมาชิกของสังคมที่ดี มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ของมนุษยชน ธรรมเป็นแห่งความจริงที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ ไม่ว่าในสถาบันการศึกษาใดก็ตามการเปลี่ยนแปลง

ทั้งหลายที่ชอบด้วยเหตุและผล ย่อมอยู่ภายในห้วงและเกณฑ์แห่งธรรมทั้งสิ้น สิ่งทั้งหลายอันเป็นองค์ประกอบของกระบวนการชีวิตจึงอยู่อย่างสัมพันธ์กันและสมดุลกัน

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่สอนจริยธรรมและคุณธรรม ดังนั้นในการฝึกจริยธรรมจึงต้องรวมถึงคุณธรรมด้วย

มานะ ร้อยดาพันธ์ กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคมและจริยธรรมของเด็ก จะเริ่มขึ้นอย่างจริงจัง เมื่ออายุประมาณ ๖ ขวบ โดยมีพื้นฐานของความคิดความเชื่อ ทักษะคิด และพฤติกรรมทางสังคมมาจากความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ภายในครอบครัว และจะพัฒนาเด่นชัดขึ้นภายใต้บรรยากาศของโรงเรียน ดังนั้น การจัดสถานการณ์การเรียนการสอน ที่ไม่เน้นให้เด็กยึดค่านิยมเกี่ยวกับความสำเร็จ เเด่นเฉพาะตัวเกินไป ไม่จัดชั้นเรียนให้เด็กตกอยู่ในบรรยากาศของการแข่งขันเอาเป็นเอาตาย ฝึกให้เด็กเลิกยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางแบบตัวใครตัวมัน รู้จักคิด รู้สึกและทำอะไรด้วยเหตุผลของคนหมู่มาก มีความผูกพันต่อตนเองและคนอื่น มีความสุข ความพอใจที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตน เพื่อผลประโยชน์ของหมู่คณะ^{๑๐}

กรมวิชาการ ได้เสนอแนวทางแก้ไขและเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์พอสรุปได้ใจความสำคัญกว้างๆ ดังนี้^{๑๑}

๑. ให้เด็กอยู่ใกล้ชิดกับตัวอย่างที่ดี ได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันจนเห็นคุณค่า
๒. เสนอปัญหาให้คิด เมื่อเด็กเห็นปัญหาของคนอื่นหรือสังคมที่ตนเป็นส่วนหนึ่งมาาก็จะนำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดความสำนึกมากขึ้นและจะเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมของตนเองโดยไม่รู้ตัว
๓. จัดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาหาประสบการณ์จากวิชาการบางอย่างซึ่งสามารถพัฒนาคุณค่านิยมได้ เช่น ศิลปะ ช่วยขัดเกลาจิตใจให้ละเอียดอ่อน เป็นต้น
๔. สนทนาวิสาสะในชีวิตประจำวัน เมื่อได้พบเห็น หรือสัมผัสกับสิ่งต่างๆ ทั้ง ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ในบ้านและนอกบ้าน ก็นำมาวิเคราะห์วิจารณ์กับเด็กได้
๕. สร้างคำขวัญ ที่คนส่วนใหญ่จะยอมรับนับถือร่วมกันทั้งนี้ ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

^{๑๐} มานะ ร้อยดาพันธ์, “การศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑), หน้า ๑๖.

^{๑๑} กรมวิชาการ, กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ที่เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : กุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑ – ๑๒.

๖. จัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และส่งผลให้เกิดความงอกงามในทุกๆ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างตรงไปตรงมาถูกต้องและเหมาะสมทั้งกาย วาจา ใจมีความยุติธรรมและละเอียดรอบคอบ ไม่เอาเปรียบ ไม่ทุจริต ไม่หลอกลวง และไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ถ้ามีอยู่ในตัวบุคคลก็จะทำให้สังคมอยู่กันอย่างสงบเรียบร้อยและเกิดความเจริญต่อตนเอง

สรุปความว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการปลูกฝังให้กับนักเรียน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน / การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของนักเรียน ซึ่งการพัฒนาต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน การประเมินต้องอาศัยข้อมูลหลายด้าน ซึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมในและนอกห้องเรียน อันเกิดจากการที่ผู้เรียนปฏิบัติสัมพันธ์หรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ข้อมูลที่ได้จึงมีได้จากหลายทาง เช่น ครูผู้สอน เพื่อน ผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน การประเมินเน้นการพัฒนา ซึ่งต้องดำเนินการเป็นระยะ ๆ และเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการและส่งต่อข้อมูลต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้มีนักวิชาการและนักจิตวิทยาพบว่า

Piaget กล่าวว่าความเชื่อที่ว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของลักษณะบางประการของบุคลิกภาพ ฉะนั้นการพัฒนาจริยธรรมเป็นเรื่องของจิตใต้สำนึกซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้มาตั้งแต่อายุ ๒-๓ ขวบ พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลมาจากการที่ตัวเด็กได้ร่วมคบหาสมาคมกับผู้อื่นมากกว่าที่จะเป็นผลโดยตรงจากการพัฒนาการทางร่างกายและทางประสาทหรือเป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครู และผู้ใหญ่ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget อธิบายว่า การฝึกหัดอบรมและระเบียบวินัยจากทางบ้านเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมของเด็กที่เขาได้รับรู้ เด็กจะยอมรับเอาความเชื่อค่านิยมต่างๆ เหล่านี้ได้ ก็ต่อเมื่อเขาได้เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ได้ใช้กฎเกณฑ์เหล่านั้นซึ่งเป็นผลที่เขาได้มีส่วนร่วมทางสังคมและได้แสดงบทบาทเด็กจะต้องสวมบทบาทของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับตน จึงจะทำให้เข้าใจผู้อื่นอย่างชนิดเอาใจเขามาใส่ใจเราเด็กจะต้องฝึกหัดคิดพิจารณาไตร่ตรอง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิหน้าที่ และการแลกเปลี่ยนกันและกัน หยั่งถึงจิตใจความรู้สึก

นีกคิดของผู้อื่น Piaget ยังกล่าวอีกว่า พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของเด็กที่ได้ศึกษามี ๔ ระยะ คือ^{๑๒}

๑. ระยะที่ ๑ คือ ระยะเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ ๒ ขวบ เป็นระยะที่เด็กเรียนรู้จากการสัมผัส เคลื่อนไหวอย่างไม่มีจุดหมาย ไม่มีควมสนใจ ตั้งใจในระยะเวลาสั้น การเคลื่อนไหวร่างกาย เปลี่ยนแปลง จนกระทั่งมาถึงการเคลื่อนไหวอย่างมีจุดหมาย ซึ่งในระบะนี้เด็กไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ใดๆ ในการเล่น แต่เริ่มแสดงความพอใจในกิจกรรมที่ทำเสมอ ทำซ้ำกัน

๒. ระยะที่ ๒ คือ ระหว่างอายุ ๒-๕ ขวบ ระยะนี้เด็กถือตนเองเป็นศูนย์กลางเด็กชอบเล่นตามลำพังและอยู่ในระยะกำลังเลียนแบบและหัดพูด แม้ว่าจะเล่นกับเพื่อน แต่ก็อยู่ในลักษณะต่างคนต่างเล่น ไม่ได้ใช้กฎเกณฑ์ร่วมกัน เด็กยังไม่สามารถแยกความคิดของตนจากผู้อื่นไม่สามารถนำความคิดของผู้อื่นมาพิจารณาเปรียบเทียบของตน เด็กถูกบังคับให้ยอมรับกฎเกณฑ์ระเบียบจากภายนอกจากผู้ใหญ่และเด็กรู้สึกว่ตนไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ อ่อนแอกว่าและไม่รู้ว่ตนมีความคิดแตกต่างจากผู้อื่นอย่างไร

๓. ระยะที่ ๓ คือ ช่วงอายุระหว่าง ๖-๘ ปี เป็นระยะที่เด็กมีความร่วมมือกัน เด็กวัยนี้ชอบเล่นกับผู้อื่น ความพอใจในการเล่นไม่ใช่เพื่อความต้องการที่จะออกกำลังกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวอย่างเดียวหรือไม่ใช่เพื่อการอยู่ในโลกแห่งจินตนาการของตนเองตามลำพังแต่เพื่อความพอใจทางสังคมการตกลงแบ่งปันกันระหว่างเพื่อน ความจงรักภักดีต่อพวกพ้องและไม่ใช่เป็นการเล่นที่ต้องเอาชนะเพียงอย่างเดียว ระยะนี้เด็กมองเห็นแล้วว่กฎเป็นเพียงข้อตกลง

๔. ระยะที่ ๔ คือ ช่วงอายุระหว่าง ๑๐-๑๒ ปี เป็นระยะที่เด็กมีความเข้าใจในกฎดีขึ้นชอบอภิปรายเพื่อหาข้อตกลงในหลักเกณฑ์ การเล่นเพื่อจะให้เกมสนุกสนาน มีความสลับซับซ้อนกฎเป็นสิ่งที่เปลี่ยนได้และเห็นคุณค่าในการพิสูจน์

ฉะนั้นตามทัศนะของ Piaget การพัฒนาความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับกฎนี้ เด็กในช่วงระยะที่ 3 เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พัฒนาการอายุระหว่าง ๖-๘ ปี ต้องมาจากการติดต่อสมาคมร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับเพื่อนฝูงกับบุคคลภายนอกในสังคมที่กว้างออกไป ซึ่งจะทำให้เด็กต้องคิดถึงเหตุผล ไม่เข้าข้างตนเอง เมื่อเข้าใจหลักการเปลี่ยนแปลงตอบแทนกัน จะทำให้เข้าใจหลักสัมพันธ์กับผู้อื่น และเด็กวัยนี้ชอบทดลองพิสูจน์และชอบคบหาเป็นระยะที่เขากำลังพัฒนาสติปัญญา สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องใช้กิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

^{๑๒} Piaget, Changing Roles and Responsibilities of the Elementary School Principals, **Dissertation Abstracts International**, 5 (4) : October. 1974, p. 34.

Peak and Havighurst ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยของตนเองของ เชื่อว่า การควบคุมของอีโก้และการควบคุมของซูปเปอร์อีโก้รวมกันทำให้เกิดความต้องการแสดง พฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล บุคคลแต่ละบุคคลจะมีพลังควบคุม อีโก้และซูปเปอร์อีโก้ใน ระดับที่ไม่เท่ากันอันเนื่องมาจากการ ได้ความรู้ทางจริยศึกษาที่ทำให้ทราบถึงผลที่จะเกิดจากการ แสดงพฤติกรรมต่างๆในระดับไม่เท่ากัน ทำให้ควบคุมตนเองแตกต่างกันจะเห็นได้ว่าการพัฒนา ความมีวินัยของตนเองของ Peak and Havighurst ใช้ความรู้ทางจริยธรรมมาช่วยในการสร้างพลัง ควบคุมอีโก้และซูปเปอร์อีโก้ ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะทาง จิตสำนึกที่สมบูรณ์และมีการควบคุมตนเองจนสามารถสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในตนเอง อย่างเหมาะสม^{๗๓}

Kohlberg เป็นนักจิตวิทยาปัญญานิยมตามทฤษฎีของเขาถือว่า ความเจริญทางจิตใจ ของบุคคลนั้นมีส่วนสัมพันธ์อย่างมากกับความเจริญทางจิตใจของบุคคลนั้นมีส่วนสัมพันธ์อย่างมากกับ ความเจริญทางสติปัญญา เหตุผลและอารมณ์ฉะนั้นการศึกษาให้เข้าใจถึงเหตุผลที่บุคคลใช้เป็นหลัก ในการตัดสินใจพิจารณาที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่างๆ ย่อมทำให้ เราทราบระดับความเจริญทางจริยธรรมของบุคคลนั้น อาจทำให้ทราบและสามารถทำนาย พฤติกรรมของบุคคลนั้น และอาจทำให้ทราบและสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมใน สถานการณ์แต่ละชนิดได้ Kohlberg เชื่อว่า จริยธรรมมิใช่สร้างเพียงภายใน ๑ วัน คนจะดีได้ด้วยการ สร้างเสริมและสะสมความรู้จากสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการอันยาวนานตามความสามารถของวุฒิ ภาวะเขาได้ศึกษาจริยธรรมด้วยวิธีการศึกษาระยะยาวคือ การศึกษาที่ใช้ช่วงเวลายาวเป็นระยะยาวใน การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์และการศึกษาด้วยวิธีภาคตัดขวาง คือ เปรียบเทียบข้าม กลุ่มอายุกลุ่มตัวอย่าง โคลเบิร์ก ได้สรุปโดยจัดระดับของพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น ๓ ระดับ แต่ละระดับจะมี ๒ ขั้น คือ รวมเป็น ๖ ขั้น ดังนี้^{๗๔}

๑. ระดับก่อนเกณฑ์(อายุประมาณ ๒-๑๒ ปี)

๑) ขั้นที่ ๑ ใช้การลงโทษเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

๒) ขั้นที่ ๒ ใช้การตอบสนองความต้องการของตนเองเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

^{๗๓} Peak and Havighurst, The Role of the Secondary School Principle in New Jersey. 2004, p. 23.

^{๗๔} Lawrence Kohlberg. Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child

๒. ระดับกฎเกณฑ์สังคม (อายุตั้งแต่ ๑๒ ปีขึ้นไปโดยประมาณ)

๑) ขั้นที่๓ ใช้การเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

๒) ขั้นที่๔ ใช้ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

๓. ระดับเลขกฎเกณฑ์สังคม (อายุประมาณ ๒๐ ปีขึ้นไป)

๔. ขั้นที่๕ ใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

๕. ขั้นที่๖ ใช้หลักการจริยธรรมสากลเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

โคลเบิร์ตมีความเชื่อว่า กฎเกณฑ์ที่คนเราใช้ตัดสินความถูกต้องของการกระทำจะพัฒนาเป็นขั้นๆ จากต่ำไปสู่ขั้นสูงกว่าทีละ ๑ ขั้น ไม่มีการย้อน ไม่มีการข้ามขั้นและไม่มีการเร่งขั้นตามธรรมชาติของโคลเบิร์ต จริยธรรมแต่ละขั้นจะเป็นผลของการคิดไตร่ตรอง ในการคิดไตร่ตรองจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่นำมาพิจารณา ส่วนหนึ่งเป็นความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับใหม่ โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากการฟังธรรมชาติของผู้อื่น ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับพัฒนาการของตน ๑ ขั้น หากข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มีความขัดแย้งไม่ลงรอยกันความรู้สึกไม่สมดุลก็จะเกิดขึ้น ทำให้ผู้ตกอยู่ในสภาพที่ไม่สมดุลต้องปรับตัวเองโดยการสำรวจและจัดระเบียบตามความคิดเป็นโครงสร้างทางความคิดใหม่ซึ่งแตกต่างจากเดิมกระบวนการจำแนกและการบูรณาการจึงเป็นกลไกของการพัฒนาจริยธรรมผลของกระบวนการนี้ทำให้เกิดความเข้าใจใหม่ซึ่งมาแทนที่ความเข้าใจเก่าจริยธรรมใหม่นี้อยู่ในขั้นสูงกว่าจริยธรรมเก่าในเชิงคุณภาพอย่างสิ้นเชิง

Bandura กล่าวถึงตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ไว้๒ประการด้วยกัน คือ^{๑๕}

๑. ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent determinants) บันดูรา (Bandura) ได้อธิบายเรื่องนี้ว่า ถ้ามีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมเช่นนั้นเป็นประจำสม่ำเสมอจะทำให้บุคคลสามารถคาดเหตุการณ์ได้ว่า ถ้ามีสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้วจะมีอีกสิ่งหนึ่งตามมาการรู้ความสัมพันธ์เงื่อนไขต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้บุคคลสามารถทำนายเหตุการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นอย่างไรภายใต้ภาวะการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อน ถ้าบุคคลนั้นมีความสามารถทางสติปัญญาสูง ก็จะสามารถคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ และจะเลือกกระทำหรือแสดงทางพฤติกรรมของเขาให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ของเขา ซึ่งเป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าหนึ่งจะมีผลต่อการเกิดหรือไม่เกิด

^{๑๕} Bandura, *The Dishonesty of Honest People : A Theory of Self-Concept Maintenance*. Toronto : University of Toronto, 2007, p. 28.

พฤติกรรมจะมีผลต่อการคงอยู่หรือการหายของพฤติกรรมของบุคคล เพราะบุคคลจะยึดเอาสิ่งเร้าหนึ่งมาทำนายการเกิดอีกสิ่งเร้าหนึ่ง

๒. ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เป็นผลของการกระทำ (Consequentdeterminants) บันดูรา (bandura) ได้อธิบายเรื่องนี้ว่า การเรียนรู้สิ่งต่างๆในสังคมมนุษย์เป็นการเรียนรู้เงื่อนไขของผลการกระทำที่เป็นบวก และพฤติกรรมใดที่กระทำแล้วจะไม่ได้รับรางวัลหรือผลของการกระทำเป็นลบ การรู้เงื่อนไขผลของการกระทำดังกล่าว จะทำให้มนุษย์เลือกกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลการกระทำเป็นบวกหรือเสริมแรง และจะหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลของการกระทำเป็นลบหรือการลงโทษ ดังนั้น การเกิดพฤติกรรมจึงขึ้นอยู่กับผลของการกระทำด้วยถ้าการกระทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลของการกระทำเป็นลบ พฤติกรรมนั้นจะลดหรือหายไป อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้เงื่อนไขผลของการกระทำ มานี้สามารถ เรียนรู้ได้ทั้งจากประสบการณ์ตรง และการสังเกตจากตัวแบบหรือการกระทำของผู้อื่นที่สังเกตเห็น ซึ่งเป็นเรียนรู้จากประสบการณ์โดยอ้อม

สรุปความได้ว่า ทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมเป็นเรื่องของจิตใต้สำนึกซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้มาตั้งแต่อายุ ๒-๓ ขวบ พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลมาจากการที่ตัวเด็กได้ร่วมคบหาสมาคมกับผู้อื่นมากกว่าที่จะเป็นผลโดยตรงจากการพัฒนาการทางร่างกายและทางประสาทหรือเป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครู และผู้ใหญ่ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget อธิบายว่าการฝึกหัดอบรมและระเบียบวินัยจากทางบ้านเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมของเด็กที่เขาได้รับรู้ เด็กจะยอมรับเอาความเชื่อค่านิยมต่างๆ เหล่านี้ได้ ก็ต่อเมื่อเขาได้เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ได้ใช้กฎเกณฑ์เหล่านั้นซึ่งเป็นผลที่เขาได้มีส่วนร่วมทางสังคมและได้แสดงบทบาทเด็กจะต้องสวมบทบาทของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับตน จึงจะทำให้เข้าใจผู้อื่นอย่างชนิดเอาใจเขามาใส่ใจเราเด็กจะต้องฝึกหัดคิดพิจารณาไตร่ตรองสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิหน้าที่ และการแลกเปลี่ยนกันและกัน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉันทา อุดมสิน ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูอาจารย์และผู้ปกครอง รวมจำนวน ๒๕๕ คน ผลการวิจัยพบว่า^๖

^๖ฉันทา อุดมสิน, “การศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครอง”, วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗), หน้า ๔๘.

อาจารย์และผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงอยู่ในระดับที่ดี ทั้ง ๖ ด้าน ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับดีมากทั้ง ๖ ด้าน และแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน อาจารย์มีความคิดเห็นว่าผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน โดยเน้นการประหยัด ไม่ใช้จำย่าพุ่มเฟือย ควรให้ความรักความอบอุ่น และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านพฤติกรรมตามที่ต้นประสงค์ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรปรับปรุงด้านวิชาการ เพิ่มสื่อการเรียนการสอน ปรับปรุงห้องสมุด ส่งเสริมในด้านวัฒนธรรม ประเพณี

ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า^{๑๓} การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง ทั้งด้านการเตรียมการ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และการกำกับ ติดตาม และประเมินผลความต้องการที่สำคัญในการบริหาร กิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการนี้ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร สถานที่ และงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การบูรณาการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงกับรายวิชาต่าง ๆ แนวทางการกำกับติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ

ทักษะการจัดความขัดแย้ง

พริยา นิลมาต ได้ศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นงานวิจัยที่มุ่งหมายค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน ๒๒,๕๖๓ คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๐ คน จากจำนวน ๑๗ โรงเรียน ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้มี ๒ ฉบับ ประกอบด้วยแบบวัดจิตสำนึกสาธารณะ ๑ ฉบับ และแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะ ๑ ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า^{๑๔}

^{๑๓}ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี, “การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ”, สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), หน้า ๖๔.

^{๑๔}พริยา นิลมาต, “ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๗๒ – ๗๓.

คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย (X๑) ด้านความรับผิดชอบ (X๒) ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (X๓) ด้านความกตัญญูกตเวทิตี (X๔) ความฉลาดทางอารมณ์ (X๕) พฤติกรรมการสอนของครู (X๖) และการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X๗) มีความสัมพันธ์ทางบวกจิตสำนึกสาธารณะสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง ๐.๑๒๗ – ๐.๖๖๑

มานะ ร้อยดาพันธ์ ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ครู และนักเรียน รวมจำนวน ๘๐๕ คน ผลการวิจัยพบว่า^{๙๖} คุณลักษณะ ที่เป็นจริงของนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนมัธยมศึกษาจะมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีความมั่นใจทางศิลปะ ดนตรี และกีฬา คุณลักษณะที่อยู่ในระดับพอใช้ มีอยู่ ๓ ด้าน คือการมีวิจรรย์ญาณ และการสร้างสรรค์ การมีความรู้และทักษะในการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์นักเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมที่สำคัญ ๓ ด้านแรก คือ การปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษ และของมีเงินเมา การมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว และชุมชน

รัชณี โภชนาธาร ได้ทำการศึกษากระบวนการบริหารจัดการกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน : กรณีศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า^{๙๗} กระบวนการบริหารจัดการ ที่ผู้บริหารนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความมีสัมมาคารวะและความมีอัธยาศัยไมตรี มี ๔ กระบวนการด้วยกัน คือ ๑) การทำงานอย่างต่อเนื่อง ๒)การอบรมสั่งสอนของโรงเรียนควบคู่กับผู้ปกครอง ๓) การร่วมกันให้การสนับสนุนของโรงเรียน บ้าน วัดและชุมชนและ ๔) การกำกับติดตามและประเมิน และเฝ้าระวังที่มีผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านความมีสัมมาคารวะและความมีอัธยาศัยไมตรี ซึ่งทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการบริหารมี ๕

^{๙๖}มานะ ร้อยดาพันธ์, “การศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑), หน้า ๖๒.

^{๙๗}รัชณี โภชนาธาร, “กระบวนการบริหารจัดการกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน : กรณีศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต” รายงานการวิจัย, ทุนสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, (สำนักงานจัดการองค์ความรู้, ๒๕๔๘), หน้า ๕๒ -๕๔.

เงื่อนไขด้วยกัน คือ ๑) เงื่อนไขจากนโยบาย มี ๒ องค์ประกอบ ได้แก่ ความชัดเจนเป็นรูปธรรมและความต้องการของชุมชน ๒) เงื่อนไขจากตัวบุคคล มี ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓) เงื่อนไขจากการทำให้รางวัล มี ๒ องค์ประกอบ ได้แก่ การให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานเมื่อนักเรียนไหว้ครูครบตามจำนวนที่กำหนด และการให้รางวัลหรือเกียรติบัตรกับนักเรียนที่ทำความดีและมีผู้ปกครองลงชื่อรับรองได้มากที่สุด ๔) เงื่อนไขจากสิ่งแวดล้อม มี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ โรงเรียน บ้าน วัดและชุมชน ๕) เงื่อนไขจากค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย มี ๒ องค์ประกอบ ได้แก่ การสวดศีลด้วยการไหว้และการแสดงความเคารพต่อผู้อาวุโส ส่วน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความมีสัมมาคารวะและความมีอัธยาศัยไมตรี ที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารงานจนประสบความสำเร็จมี ๔ ยุทธศาสตร์ด้วยกัน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การบูรณาการทุนทางสังคม ยุทธศาสตร์การต่อยอดพฤติกรรมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายยุทธศาสตร์การเป็นโรงเรียนน่านำร่องและยุทธศาสตร์การคิดใหม่ทำใหม่

รัฐฉวน คำวชิรพิทักษ์ และบุญศรี พรหมพันธุ์ ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบที่พึงประสงค์ของบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า^{๑๑} วิเคราะห์องค์ประกอบที่พึงประสงค์ของบัณฑิตประกอบด้วยตัวประกอบรวม ๗ คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน คุณลักษณะด้านจรรยาวิชาชีพ คุณลักษณะด้านการปฏิบัติตน คุณลักษณะด้านการควบคุมอารมณ์ คุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยว คุณลักษณะด้านความอดทนอดกลั้น คุณลักษณะด้านปฏิสัมพันธ์ในสังคม

ว่าที่ร้อยตรีหญิง นื่องนุช ประสมคำ ผลการศึกษาพบว่า^{๑๒} บทบาทของเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม มีบทบาทสำคัญใน ๖ ด้าน คือ ๑) บทบาทต่อตนเอง โดยเยาวชนมีบทบาทในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคม ๒) บทบาทต่อผู้อื่น เป็นบทบาทที่เยาวชนมีต่อผู้ใกล้ชิดและบุคคลทั่วไป ประกอบด้วยบิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง เพื่อน และบุคคลทั่วไป ๓) บทบาทต่อสังคม เยาวชนมีบทบาทในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

^{๑๑}รัฐฉวน คำวชิรพิทักษ์, “การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช”, รายงานการวิจัย, สำนักวิจัย, (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๘), หน้า ๕๔.

^{๑๒}ว่าที่ร้อยตรีหญิงนื่องนุช ประสมคำ, “บทบาทเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, (สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๖), หน้า ๖๕.

ประกอบด้วย การสงเคราะห์ การแก้ปัญหา และการพัฒนาสังคม โดยการนำเอาความรู้ความสามารถ และเทคโนโลยีที่นำสมัยมาใช้ ๔) บทบาทต่อสถาบันชาติ เป็นบทบาทที่เยาวชนช่วยส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ การสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามและการกีฬา ๕) บทบาทต่อสถาบันศาสนา ซึ่งเยาวชนมีบทบาทในการรักษาและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และ ๖) บทบาทต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นบทบาทที่เยาวชนแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์สำหรับปัจจัยที่ทำให้เยาวชนทำงานอาสาสมัคร ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีปัจจัยหลัก ๔ ประการคือ ครอบครัว การศึกษา แรงจูงใจ และบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมต่างๆ

สมศักดิ์ ลาดี ได้ดำเนินการเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า^๓ การดำเนินงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการวางแผนงานวิชาการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ยกเว้นด้านการวางแผนงานวิชาการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหาในระดับน้อย โรงเรียนต้องการให้มีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียน ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และผู้ปกครองเห็นความสำคัญ และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วม

สมาน ชาลีเครือ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๑๔ คน แบ่งเป็นนักเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๒๕ คน และนักเรียนในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๑๘๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบถามค่านิยมเชิงสังคมและแบบสอบถามวัดความซื่อสัตย์ จากการวิจัยพบว่า^๔ ค่านิยมเชิงสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความซื่อสัตย์ นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับจังหวัดชัยภูมิ นักเรียนชายกับ

^๓สมศักดิ์ ลาดี, “การศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี”, รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยและพัฒนา (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒), หน้า ๒๗.

^๔สมาน ชาลีเครือ, “ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์”, รายงานการวิจัย, สำนักวิจัย (วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๕๕๑), หน้า ๗๘.

นักเรียนหญิงมีความซื่อสัตย์แตกต่างกัน แสดงว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมและเพศน่าจะมีผลต่อความซื่อสัตย์สุจริต

สิทธิศักดิ์ จินชัย ได้วิจัยเรื่องการติดตามผลการศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อหนึ่งคือ ผลจากการศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยด้านนี้ปรากฏว่า^{๔๕} นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ๓ อันดับแรกคือ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบท ยกเว้นด้านเดียว มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

สุธรรม์ จันทน์หอม ได้ศึกษาเรื่องบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลจากการศึกษาพบว่า^{๔๖} มีลักษณะที่พึงประสงค์ ๕ ประการแรกที่คณาจารย์ต้องการจะปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ ความรอบรู้ ฉลาดมีไหวพริบ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต มีจริยธรรมและคุณธรรม มีระเบียบวินัย และจากการนำคุณลักษณะเหล่านี้ไปประเมินพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีคุณลักษณะเด่น ๕ ประการ ดังนี้ มีมนุษยสัมพันธ์ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีเมตตาและเห็นใจผู้อื่น รักดี มุ่งดี ใฝ่ดี และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

สุนทรี จงวงศ์สุข ได้ศึกษาการใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยที่นำกระบวนการสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนจากการศึกษาปัญหาขยะ แบบการเขียนบันทึกส่วนตัวของนักเรียนรายบุคคล การบันทึกวิธีทัศนการเรียนรู้ระหว่างเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

^{๔๕}สิทธิศักดิ์ จินชัย, “การติดตามผลการจัดการศึกษานักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย**, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๘), หน้า ๖๐.

^{๔๖}สุธรรม์ จันทน์หอม, “บุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, **ภาคประเมินผลและการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์**, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๑), หน้า ๔๕.

แล้วพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า^{๔๓} กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาสามารถเสริมสร้างลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีจิตสาธารณะของผู้เรียนได้ คือ มีความช่างสังเกต ไม่เห็นแก่ตัว และรักษาประโยชน์ส่วนรวม นักเรียนมีทักษะการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมมีทักษะด้านนโยบาย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างความร่วมมือ ต่อรอง ประนีประนอม และ

โอกาส ยติกร ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านประโดก โคลไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียน ๓ ด้าน คือ ความสะอาด การเข้าแถว และการทำความเคารพ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา ๓ ประการ คือ กิจกรรมรวมศิษย์พิชิต ส๓ (ส-สะอาด) กิจกรรมประกวดระเบียบแถว และกิจกรรมการประกวดมารยาทไทย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ๔ ขั้น คือ ขั้นวางแผนขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ๑๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า^{๔๔} นักเรียนขาดความสนใจในการรักษาความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า รวมทั้งบริเวณโรงเรียน การเดินแถวไม่เป็นระเบียบการทำความเคารพไม่ถูกต้อง เมื่อพัฒนาครบ ๒ วงรอบ ส่งผลให้นักเรียนมีลักษณะตามต้องการได้เป็นอย่างดีนักเรียนมีระเบียบวินัยยิ่งขึ้น

Satterlee ได้ศึกษาเรื่องความไม่ซื่อสัตย์สุจริต ทางด้านวิชาการของนักเรียน งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเนื่องจากพบว่า^{๔๕} ขณะนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าเด็กนักเรียนได้มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตและไม่ซื่อสัตย์ในห้องเรียนมากขึ้นทุกวัน เด็กนักเรียนเหล่านี้ยังคงใช้วิธีการที่ไม่ซื่อสัตย์ต่างๆกัน เช่น ลอกการบ้านเพื่อน ลอกข้อสอบของเพื่อนในระหว่างสอบ รวมถึงนำข้อสอบไปบอกเพื่อนที่จะสอบในรายวิชาเดียวกัน บรรดานักวิจัยได้พยายามค้นหาสาเหตุว่า เหตุใดนักเรียนจึงมีแนวโน้มที่จะไม่ซื่อสัตย์ ผลการวิจัยพบว่า มีหลายสาเหตุที่จูงใจให้เด็กนักเรียนประพฤติผิด เช่น กลัวความล้มเหลว ต้องการที่จะได้เกรดดีๆ ได้รับความกดดันจาก

^{๔๓}สุนทรี จูวงศ์สุข, “ศึกษาการใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗)*, หน้า ๗๕.

^{๔๔}โอกาส ยติกร, “ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านประโดก โคลไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยสุรนารี, ๒๕๔๗)*, หน้า ๑๒๗ – ๑๒๘.

^{๔๕}Satterlee. *Loving-kindness Meditation*. Malaysia : Buddha Dharma Education Association Inc., 2000, p. 9.

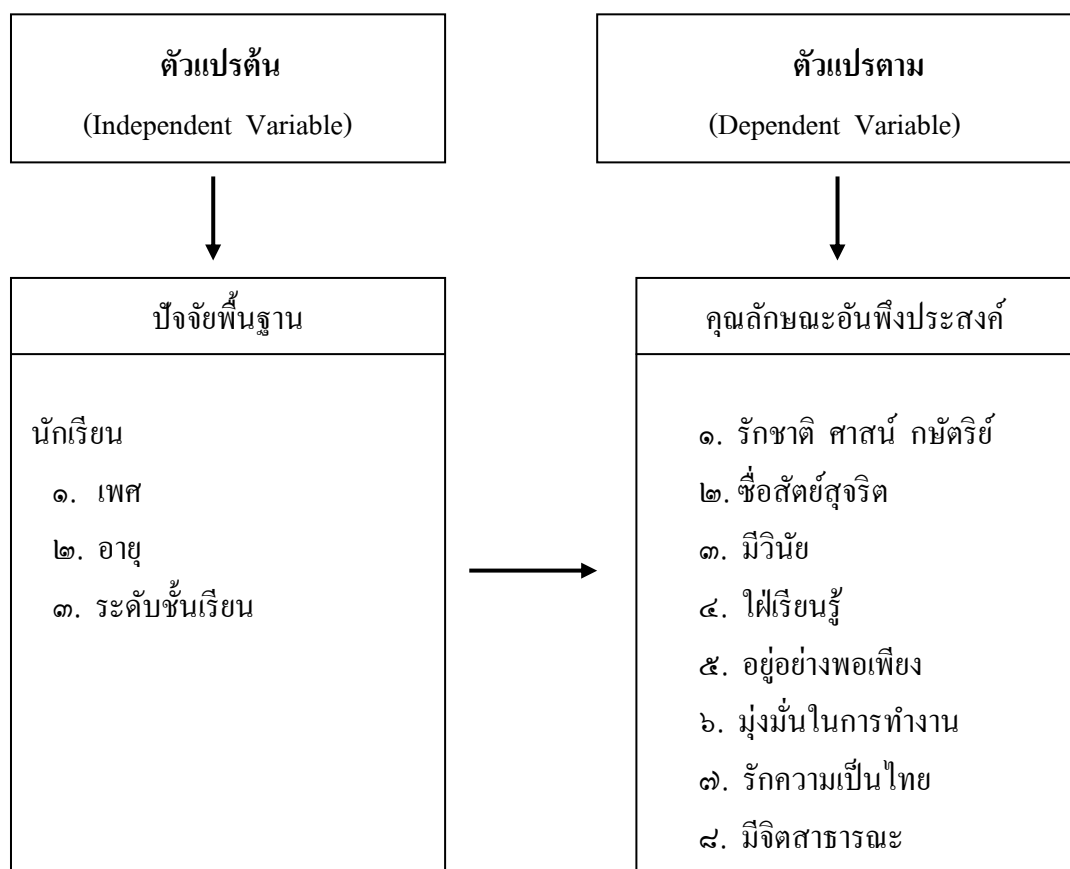
บุคคลรอบข้างให้ได้คะแนนดี ขาดความกระตือรือร้นในการแข่งขัน และประเมินค่าตนเองต่ำ นอกจากนี้งานวิจัยพบว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง ที่จะริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ในด้านการเรียนลดน้อยลง มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูควรจะใช้ยุทธศาสตร์เหล่านี้ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ การมอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี การพิจารณามอบหมายงานหรือการบ้าน ให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละคน พยายามอย่าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสทุจริต รวมทั้งการพิจารณาใช้มาตรการอย่างรอบคอบในการลงโทษเด็กนักเรียนที่ทุจริตด้านวิชาการ

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ การศึกษาคูณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ ปัจจัยพื้นฐาน นักเรียน ๑. เพศ ๒. อายุ ๓. ระดับชั้นเรียน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๑. รักษาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ซื่อสัตย์สุจริต ๓. มีวินัย ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๕. อยู่อย่างพอเพียง ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๗. รักความเป็นไทย ๘. มีจิตสาธารณะ ดังแผนภาพที่ ๒.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยกำหนดขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ ๖ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ซึ่งมีจำนวน ๒๘๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๖๒ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

๑. คุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถาม และโครงร่าง วิทยานิพนธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่านพิจารณาความสอดคล้อง ความครอบคลุมของข้อความถามกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ ความเหมาะสมทางด้านภาษาของข้อความถาม แล้วนำมาหาค่า

IOC (Item-Objective Congruence Index) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าที่ได้คุณภาพตรงตามเกณฑ์ คือ มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๘ – ๑.๐ หลังจากนั้นพิจารณาปรับข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และพัฒนารูปแบบของเครื่องมือเพื่อให้เหมาะสมในการใช้ เข้าใจง่ายและสะดวกในการตอบ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

๒. คุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓๐ คน ตอบแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาประเมินค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

๑) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ค่าความเที่ยง	๐.๖๗๕
๒) ด้านซื่อสัตย์สุจริต	ค่าความเที่ยง	๐.๗๖๕
๓) ด้านมีวินัย	ค่าความเที่ยง	๐.๗๘๘
๔) ด้านใฝ่เรียนรู้	ค่าความเที่ยง	๐.๗๐๐
๕) ด้านอยู่อย่างพอเพียง	ค่าความเที่ยง	๐.๘๑๖
๖) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	ค่าความเที่ยง	๐.๕๗๖
๗) ด้านรักความเป็นไทย	ค่าความเที่ยง	๐.๒๕๑
๘) ด้านมีจิตสาธารณะ	ค่าความเที่ยง	๐.๖๒๘
๙) รวมในทุกด้าน	ค่าความเที่ยง	๐.๘๕๑

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างราบรื่นและถูกต้องตามระเบียบของทางราชการผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือผู้อำนวยการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในการออกหนังสือเพื่อแจ้งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลและการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

๒. ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเดินทางไปส่งแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนัดหมายวันเวลาไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inference Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t - test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F - test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

๕ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยที่สุด

๔ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อย

๓ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นปานกลาง

๒ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นน้อย

๑ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยมาก

เกณฑ์การแปรผลข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับน้อยมาก

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๖๒ ฉบับ จัดเก็บแบบสอบถามคืนมาได้จำนวน ๑๖๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอ ๔ ตอน คือ

๔.๑ ลักษณะข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นการพรรณนาให้เห็นลักษณะทั่วไปของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน โดยแสดงเป็นค่าความถี่ และร้อยละ

๔.๒ วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย เป็นการอธิบายโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายของกลุ่มนักเรียนตัวอย่างในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย เป็นการดำเนินการทดสอบสมมติฐาน และอธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔.๔ วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย เป็นข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ และอธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔.๑ ลักษณะทั่วไปของเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังส่วนบุคคลมาทำการวิเคราะห์ เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นการจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดตามตาราง

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๖๔	๓๕.๕๐
หญิง	๕๘	๖๐.๕๐
รวม	๑๒๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ นักเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนหญิง จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๐ และนักเรียนชาย จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๐

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๒ – ๑๕ ปี	๗๓	๕๙.๕๐
๑๖ – ๑๗ ปี	๔๖	๓๗.๕๐
๑๘ – ๒๐ ปี	๓๘	๓๑.๕๐
มากกว่า ๒๐ ปี	๑	๐.๖๐
รวม	๑๖๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๒ – ๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๕๐ รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง ๑๖ – ๑๗ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ อายุระหว่าง ๑๘ – ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๐ และกลุ่มอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ อายุมากกว่า ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๒๕	๑๗.๕๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๑๔	๘.๖๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๔๗	๒๕.๐๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๑๕	๕.๓๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๓๒	๑๕.๘๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๒๕	๑๕.๔๐
รวม	๑๖๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ นักเรียนส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ รองลงมาได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐ และที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๐ ตามลำดับ

๔.๒ วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จะวิเคราะห์ทั้งในภาพรวมของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และในรายข้อ ได้แก่ ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริต ๓) มีวินัย ๔) ใฝ่เรียนรู้ ๕) อยู่อย่างพอเพียง ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน ๗) รักความเป็นไทย และ ๘) มีจิตสาธารณะ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนยินตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยิน เสียงเพลงชาติ	๓.๕๐	๐.๖๖๓	มาก	๕
๒. นักเรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย	๔.๘๐	๐.๕๖๓	มากที่สุด	๑
๓. นักเรียนปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ	๔.๑๕	๐.๔๓๓	มาก	๒
๔. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	๔.๐๑	๐.๕๘๓	มาก	๔
๕. นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน พระมหากษัตริย์	๔.๐๘	๐.๒๖๕	มาก	๓
ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ = ๔.๒๐ (ระดับมาก)				

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย ($\bar{X} = ๔.๘๐$) และข้ออื่น ๆ
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนปฏิบัติตามหลักศาสนาที่
ตนนับถือ ($\bar{X} = ๔.๑๕$) นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = ๔.๐๘$)
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ($\bar{X} = ๔.๐๑$) และนักเรียนยินตรงเคารพธงชาติทุก
ครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ ($\bar{X} = ๓.๕๐$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	๓.๘๓	๐.๕๒๕	มาก	๔
๒. นักเรียนไม่พูดโกหกต่อเพื่อนและครู	๓.๓๗	๐.๕๓๒	ปานกลาง	๕
๓. นักเรียนแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดไม่ถูก	๔.๓๓	๐.๒๑๘	มาก	๑
๔. นักเรียนไม่ลักขโมยของคนอื่น	๓.๘๘	๐.๖๖๖	มาก	๓
๕. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น	๔.๑๔	๐.๘๖๘	มาก	๒

ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต = ๓.๕๑ (ระดับมาก)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านซื่อสัตย์สุจริต ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดไม่ถูก ($\bar{X} = ๔.๓๓$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ($\bar{X} = ๔.๑๔$) นักเรียนไม่ลักขโมยของคนอื่น ($\bar{X} = ๓.๘๘$) และนักเรียนปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ($\bar{X} = ๓.๘๓$) ส่วนข้อที่นักเรียนไม่พูดโกหกต่อเพื่อนและครู ($\bar{X} = ๓.๓๗$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๑$)

ตารางที่ ๔.๖ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านมีวินัย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีวินัย	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบ	๓.๔๑	๐.๕๐๓	ปานกลาง	๕
๒. นักเรียนเข้าแถวทุกวันตามระเบียบของโรงเรียน	๔.๒๑	๐.๘๖๓	มาก	๑
๓. นักเรียนรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	๔.๐๕	๐.๓๐๓	มาก	๒
๔. นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	๓.๘๕	๐.๖๐๖	มาก	๓
๕. นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา	๓.๖๘	๐.๖๑๘	มาก	๔
ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีวินัย = ๓.๘๔ (ระดับมาก)				

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีวินัยในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเข้าแถวทุกวันตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{X} = ๔.๒๑$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = ๔.๐๕$) นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{X} = ๓.๘๕$) และนักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา ($\bar{X} = ๓.๖๘$) ส่วนในข้อที่นักเรียนไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบ ($\bar{X} = ๓.๔๑$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีวินัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$)

ตารางที่ ๔.๗ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนตั้งใจเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	๓.๗๒	๐.๕๒๔	มาก	๔
๒. นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง	๓.๕๕	๐.๕๑๕	มาก	๓
๓. นักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน	๔.๑๑	๐.๖๔๔	มาก	๑
๔. นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด ให้	๔.๐๕	๐.๕๔๔	มาก	๒
๕. นักเรียนเข้าห้องสมุดสม่ำเสมออย่างน้อย สัปดาห์ละครั้ง	๓.๑๖	๐.๕๕๕	ปานกลาง	๕
ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ = ๓.๘๐ (ระดับมาก)				

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ($\bar{X} = ๔.๑๑$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้ ($\bar{X} = ๔.๐๕$) นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง ($\bar{X} = ๓.๕๕$) และนักเรียนตั้งใจเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๓.๗๒$) ส่วนในข้อที่นักเรียนเข้าห้องสมุดสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง ($\bar{X} = ๓.๑๖$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๐$)

ตารางที่ ๔.๘ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านอยู่อย่างพอเพียง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านอยู่อย่างพอเพียง	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนใช้เงินอย่างประหยัดต่อวัน	๓.๘๒	๐.๔๗๗	มาก	๓
๒. นักเรียนใช้ทรัพย์สินต่าง ๆ อย่างประหยัด และ รู้คุณค่า	๓.๗๕	๐.๕๗๐	มาก	๔
๓. นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง	๔.๑๔	๐.๖๗๕	มาก	๑
๔. นักเรียนคิดก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการทุก ครั้ง	๓.๗๔	๐.๖๑๘	มาก	๕
๕. นักเรียนทำงานกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ดี	๓.๘๕	๐.๕๗๒	มาก	๒
ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านอยู่อย่างพอเพียง = ๓.๘๗ (ระดับมาก)				

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงใน
รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง (\bar{X} = ๔.๑๔) และข้อ
อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนทำงานกับเพื่อนร่วม
ชั้นเรียนได้ดี (\bar{X} = ๓.๘๕) นักเรียนใช้เงินอย่างประหยัดต่อวัน (\bar{X} = ๓.๘๒) นักเรียนใช้
ทรัพย์สินต่าง ๆ อย่างประหยัด และรู้คุณค่า (\bar{X} = ๓.๗๕) และนักเรียนคิดก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่
ต้องการทุกครั้ง (\bar{X} = ๓.๗๔) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้านอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๘๗)

ตารางที่ ๔.๘ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด	๓.๕๕	๐.๕๑๕	มาก	๕
๒. นักเรียนรู้จักแบ่งงานกันทำภายในกลุ่มของ ตนเอง	๓.๘๒	๐.๔๕๑	มาก	๓
๓. นักเรียนเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๓.๕๕	๐.๖๐๕	มาก	๑
๔. นักเรียนแก้ไขงานที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น	๓.๘๒	๐.๖๕๘	มาก	๔
๕. นักเรียนมีความขยัน อดทนในการทำงานจนงาน สำเร็จ	๓.๕๑	๐.๕๗๘	มาก	๒
ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน = ๓.๘๓ (ระดับมาก)				

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน
ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = ๓.๕๕$) และข้อ
อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความขยัน อดทนใน
การทำงานจนงานสำเร็จ ($\bar{X} = ๓.๕๑$) นักเรียนแก้ไขงานที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = ๓.๘๒$)
นักเรียนรู้จักแบ่งงานกันทำภายในกลุ่มของตนเอง ($\bar{X} = ๓.๘๒$) และนักเรียนทำงานเสร็จทันเวลา
ที่กำหนด ($\bar{X} = ๓.๕๕$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้าน
มุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๓$)

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนแสดงความเคารพด้วยการไหว้เมื่อได้รับ สิ่งของจากครู	๔.๕๐	๐.๔๔๓	มากที่สุด	๑
๒. นักเรียนแต่งกายด้วยชุดนักเรียน	๔.๔๔	๐.๘๓๕	มาก	๒
๓. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ไทย	๔.๑๕	๐.๗๕๑	มาก	๔
๔. นักเรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครูทั้งใน และนอกห้องเรียน	๔.๒๓	๐.๕๗๘	มาก	๓
๕. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา ไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓.๕๔	๐.๕๗๒	มาก	๕
ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย = ๔.๒๕ (ระดับมาก)				

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนแสดงความเคารพด้วยการไหว้เมื่อได้รับสิ่งของจากครู (\bar{X} = ๔.๕๐) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนแต่งกายด้วยชุดนักเรียน (\bar{X} = ๔.๔๔) นักเรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครูทั้งในและนอกห้องเรียน (\bar{X} = ๔.๒๓) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย (\bar{X} = ๔.๑๕) และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (\bar{X} = ๓.๕๔) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านรักความเป็นไทย อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๔.๒๕)

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านมีจิตสาธารณะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีจิตสาธารณะ	ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง			
	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑. นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงาน	๔.๕๖	๐.๕๔๖	มากที่สุด	๑
๒. นักเรียนช่วยเหลือครูในการทำงาน	๔.๒๐	๐.๔๑๒	มาก	๓
๓. นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนได้รับความ เดือดร้อน	๔.๒๕	๐.๖๑๓	มาก	๒
๔. นักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายใน โรงเรียน	๓.๕๕	๐.๖๐๕	มาก	๕
๕. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ ทางโรงเรียนจัดขึ้น	๔.๐๗	๐.๖๐๘	มาก	๔
ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีจิตสาธารณะ = ๔.๒๒ (ระดับมาก)				

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีจิตสาธารณะ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงาน ($\bar{X} = ๔.๕๖$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนได้รับความเดือดร้อน ($\bar{X} = ๔.๒๕$) นักเรียนช่วยเหลือครูในการทำงาน ($\bar{X} = ๔.๒๐$) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ($\bar{X} = ๔.๐๗$) และนักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ($\bar{X} = ๓.๕๕$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๒$)

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษา

สงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษา สงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จะวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t	P	ผลการวิเคราะห์
	(\bar{X})	S.D.	(\bar{X})	S.D.			
ด้านรักษาติ ศาสน์ กษัตริย์	๔.๓๓	๐.๕๔๓	๔.๑๑	๐.๖๒๘	๒.๓๖๓	๐.๐๑๕	แตกต่าง
ด้านซื่อสัตย์สุจริต	๓.๘๓	๐.๖๖๐	๓.๕๖	๐.๖๘๘	๑.๒๒๓	๐.๒๒๓	ไม่แตกต่าง
ด้านมีวินัย	๓.๘๒	๐.๖๑๕	๓.๘๕	๐.๘๒๕	๐.๒๓๕	๐.๘๑๑	ไม่แตกต่าง
ด้านใฝ่เรียนรู้	๓.๗๑	๐.๗๐๕	๓.๘๖	๐.๗๓๔	๑.๒๗๑	๐.๒๐๕	ไม่แตกต่าง
ด้านอยู่อย่างพอเพียง	๓.๗๗	๐.๗๑๐	๓.๕๓	๐.๗๗๗	๑.๒๕๘	๐.๑๕๖	ไม่แตกต่าง
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	๓.๗๒	๐.๖๘๒	๓.๘๕	๐.๖๗๗	๑.๕๗๖	๐.๑๑๗	ไม่แตกต่าง
ด้านรักความเป็นไทย	๔.๑๐	๐.๖๐๘	๔.๓๕	๐.๖๓๕	๒.๔๒๑	๐.๐๑๗	แตกต่าง
ด้านมีจิตสาธารณะ	๔.๐๘	๐.๖๑๓	๔.๓๑	๐.๖๖๒	๒.๑๘๕	๐.๐๓๐	แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๕๒	๐.๔๕๘	๔.๐๓	๐.๕๕๐	๑.๓๓๗	๐.๑๘๓	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า นักเรียนเพศต่างกันมีคุณลักษณะด้านรักษาติ ศาสน์ กษัตริย์, ด้านรักความเป็นไทย และด้านมีจิตสาธารณะ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในด้านอื่น ๆ นักเรียนไม่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๑๓ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๓ เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำแนกตามอายุ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	อายุ ๑๒ – ๑๕ ปี		อายุ ๑๖ – ๑๗ ปี		อายุ ๑๘ – ๒๐ ปี		มากกว่า ๒๐ ปี		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๔.๑๗	๐.๕๕๕	๔.๒๐	๐.๖๑๓	๔.๒๗	๐.๕๕๘	๓.๐๐	๐.๐๐	๑.๕๓๕	๐.๒๐๗	ไม่แตกต่าง
ด้านซื่อสัตย์สุจริต	๓.๕๔	๐.๖๑๕	๓.๖๕	๐.๘๒๕	๔.๑๒	๐.๕๔๐	๓.๘๐	๐.๐๐	๒.๕๑๔	๐.๐๓๖	แตกต่าง
ด้านมีวินัย	๓.๘๔	๐.๗๕๕	๓.๗๗	๐.๗๘๖	๓.๕๓	๐.๖๘๕	๓.๒๐	๐.๐๐	๐.๕๕๐	๐.๖๔๕	ไม่แตกต่าง
ด้านใฝ่เรียนรู้	๓.๕๘	๐.๖๖๘	๓.๗๓	๐.๘๑๕	๓.๕๖	๐.๕๘๓	๒.๐๐	๐.๐๐	๕.๖๑๐	๐.๐๐๑	แตกต่าง
ด้านอยู่อย่างพอเพียง	๓.๘๐	๐.๗๑๓	๓.๘๑	๐.๘๐๓	๔.๑๐	๐.๗๓๓	๒.๘๐	๐.๐๐	๒.๒๓๒	๐.๐๘๗	ไม่แตกต่าง
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	๓.๘๒	๐.๖๗๓	๓.๖๕	๐.๗๗๐	๔.๐๔	๐.๕๓๔	๓.๐๐	๐.๐๐	๒.๔๐๑	๐.๐๗๐	ไม่แตกต่าง
ด้านรักความเป็นไทย	๔.๑๖	๐.๕๓๔	๔.๒๓	๐.๘๑๖	๔.๔๕	๐.๕๕๒	๔.๔๐	๐.๐๐	๑.๘๗๔	๐.๑๓๖	ไม่แตกต่าง
ด้านมีจิตสาธารณะ	๔.๑๖	๐.๕๔๕	๔.๑๗	๐.๗๘๐	๔.๔๓	๐.๖๔๕	๓.๔๐	๐.๐๐	๒.๒๔๒	๐.๐๘๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๕๘	๐.๔๘๕	๓.๕๑	๐.๕๕๓	๔.๑๑	๐.๔๖๐	๓.๒๐	๐.๐๐	๑.๘๖๒	๐.๑๓๘	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านซื่อสัตย์สุจริต และด้านใฝ่เรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านอื่น ๆ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๑๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำแนกตามระดับชั้นเรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	มัธยมศึกษาปีที่ ๑		มัธยมศึกษาปีที่ ๒		มัธยมศึกษาปีที่ ๓		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๔.๓๓	๐.๔๕๓	๔.๑๐	๐.๘๔๐	๔.๐๓	๐.๕๔๕	๑.๔๔๑	๐.๒๑๒	ไม่แตกต่าง
ด้านซื่อสัตย์สุจริต	๓.๕๔	๐.๖๑๐	๓.๖๕	๐.๖๒๖	๓.๕๖	๐.๖๓๔	๕.๘๕๘	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ด้านมีวินัย	๔.๐๖	๐.๕๕๘	๓.๓๔	๐.๓๘๖	๓.๘๒	๐.๓๓๑	๒.๘๔๕	๐.๐๑๓	แตกต่าง
ด้านใฝ่เรียนรู้	๔.๑๕	๐.๕๘๓	๓.๒๓	๐.๓๓๘	๔.๑๒	๐.๔๕๘	๓.๘๑๘	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ด้านอยู่อย่างพอเพียง	๓.๕๐	๐.๖๘๖	๓.๓๓	๐.๘๑๐	๓.๘๑	๐.๖๑๒	๕.๐๕๘	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	๓.๓๔	๐.๓๒๕	๓.๔๐	๐.๓๘๘	๓.๕๓	๐.๕๘๖	๔.๔๔๖	๐.๐๐๑	แตกต่าง
ด้านรักความเป็นไทย	๔.๒๑	๐.๔๕๕	๔.๐๓	๐.๔๓๕	๔.๒๓	๐.๕๓๔	๓.๕๕๒	๐.๐๑๒	แตกต่าง
ด้านมีจิตสาธารณะ	๔.๒๑	๐.๕๒๑	๓.๘๖	๐.๓๔๖	๔.๒๕	๐.๕๕๐	๕.๐๖๕	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ภาพรวม	๔.๐๓	๐.๔๐๑	๓.๖๓	๐.๕๐๓	๔.๐๓	๐.๔๔๕	๕.๒๘๑	๐.๐๐๐	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ (ต่อ)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	มัธยมศึกษาปีที่ ๔		มัธยมศึกษาปีที่ ๕		มัธยมศึกษาปีที่ ๖		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๔.๐๕	๐.๖๕๒	๔.๑๗	๐.๖๖๖	๔.๓๗	๐.๔๕๒	๑.๔๔๑	๐.๒๑๒	ไม่แตกต่าง
ด้านซื่อสัตย์สุจริต	๓.๑๕	๐.๗๒๗	๓.๕๘	๐.๖๕๕	๔.๒๕	๐.๓๘๔	๕.๘๕๘	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ด้านมีวินัย	๓.๕๑	๐.๘๕๕	๓.๘๕	๐.๗๗๕	๔.๐๒	๐.๖๑๕	๒.๘๔๕	๐.๐๑๗	แตกต่าง
ด้านใฝ่เรียนรู้	๓.๔๗	๑.๐๔๗	๓.๕๖	๐.๗๔๔	๓.๕๕	๐.๕๓๗	๗.๘๑๘	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ด้านอยู่อย่างพอเพียง	๓.๔๑	๐.๕๓๖	๔.๐๒	๐.๗๕๘	๔.๓๐	๐.๖๒๗	๕.๐๕๘	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	๓.๔๐	๐.๘๗๘	๓.๘๖	๐.๕๒๔	๔.๑๕	๐.๕๖๗	๔.๔๔๖	๐.๐๐๑	แตกต่าง
ด้านรักความเป็นไทย	๓.๗๖	๑.๑๔๕	๔.๓๖	๐.๖๔๐	๔.๕๕	๐.๓๕๘	๓.๕๕๒	๐.๐๐๒	แตกต่าง
ด้านมีจิตสาธารณะ	๓.๘๑	๐.๕๑๘	๔.๑๔	๐.๗๕๔	๔.๖๖	๐.๔๑๘	๕.๐๖๕	๐.๐๐๐	แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๕๘	๐.๖๕๖	๔.๐๐	๐.๕๗๕	๔.๒๕	๐.๓๔๔	๕.๒๘๑	๐.๐๐๐	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนในด้านอื่น ๆ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ด้านซื่อสัตย์สุจริต จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	\bar{X}	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔	ม.๕	ม.๖
		๓.๕๔	๓.๖๕	๓.๕๖	๓.๑๕	๓.๕๘	๔.๒๕
ม.๑	๓.๕๔		๐.๒๕๒	๐.๐๒๐	๐.๗๕๑*	๐.๐๔๓	๐.๓๑๐
ม.๒	๓.๖๕			๐.๒๗๒	๐.๔๕๕	๐.๒๕๖	๐.๕๖๒
ม.๓	๓.๕๖				๐.๗๗๑*	๐.๐๒๔	๐.๒๕๑
ม.๔	๓.๑๕					๐.๗๕๕*	๑.๐๖๑*
ม.๕	๓.๕๘						๐.๒๖๓
ม.๖	๔.๒๕						

จากตารางที่ ๔.๑๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านซื่อสัตย์สุจริต จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๔ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์น้อยกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, ๓, ๕ และ ๖

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ด้านใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	\bar{X}	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔	ม.๕	ม.๖
		๔.๑๕	๓.๒๗	๔.๑๒	๓.๔๗	๓.๕๖	๓.๕๕
ม.๑	๔.๑๕		๐.๘๘๐*	๐.๓๓	๐.๖๘๕	๐.๕๕๕*	๐.๕๖๐
ม.๒	๓.๒๗			๐.๘๔๘*	๐.๑๕๕	๐.๒๘๕	๐.๓๒๑
ม.๓	๔.๑๒				๐.๖๕๒	๐.๕๖๓*	๐.๕๒๗
ม.๔	๓.๔๗					๐.๐๕๐	๐.๑๒๕
ม.๕	๓.๕๖						๐.๐๓๖
ม.๖	๓.๕๕						

จากตารางที่ ๔.๑๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน
ใฝ่เรียนรู้ จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๔ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๕ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์น้อยกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
และ ๓

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ด้านอยู่อย่างพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	\bar{X}	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔	ม.๕	ม.๖
		๓.๕๐	๓.๓๓	๓.๘๑	๓.๔๑	๔.๐๒	๔.๓๐
ม.๑	๓.๕๐		๐.๕๓๕	๐.๐๕๑	๐.๔๕๐	๐.๑๒๒	๐.๓๕๓
ม.๒	๓.๓๓			๐.๔๘๔	๐.๐๘๕	๐.๖๕๖	๐.๕๖๓*
ม.๓	๓.๘๑				๐.๓๕๕	๐.๒๑๒	๐.๔๘๓
ม.๔	๓.๔๑					๐.๖๑๒	๐.๘๘๓*
ม.๕	๔.๐๒						๐.๒๓๑
ม.๖	๔.๓๐						

จากตารางที่ ๔.๑๖ เมื่อทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน
อยู่อย่างพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๔

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	\bar{X}	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔	ม.๕	ม.๖
		๓.๗๔	๓.๔๐	๓.๕๓	๓.๔๐	๓.๘๖	๔.๑๕
ม.๑	๓.๗๔		๐.๓๓๘	๐.๑๕๐	๐.๓๓๘	๐.๑๑๘	๐.๔๕๔
ม.๒	๓.๔๐			๐.๕๒๘	๐.๐๐๐	๐.๔๕๖	๐.๗๕๒*
ม.๓	๓.๕๓				๐.๕๒๘	๐.๐๗๑	๐.๒๖๔
ม.๔	๓.๔๐					๐.๔๕๖	๐.๗๕๒*
ม.๕	๓.๘๖						๐.๓๓๖
ม.๖	๔.๑๕						

จากตารางที่ ๔.๑๘ เมื่อทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน
มุ่งมั่นในการทำงาน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๔

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ด้านมีจิตสาธารณะ จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	\bar{X}	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔	ม.๕	ม.๖
		๔.๒๑	๓.๘๖	๔.๕๒	๓.๘๑	๔.๑๔	๔.๖๖
ม.๑	๔.๒๑		๐.๓๕๗	๐.๐๗๖	๐.๔๐๐	๐.๐๗๖	๐.๔๔๒
ม.๒	๓.๘๖			๐.๔๓๒	๐.๐๔๔	๐.๒๘๐	๐.๗๕๕*
ม.๓	๔.๕๒				๐.๔๗๖	๐.๑๕๒	๐.๓๖๗
ม.๔	๓.๘๑					๐.๓๒๔	๐.๘๔๓*
ม.๕	๔.๑๔						๐.๕๑๕
ม.๖	๔.๖๖						

จากตารางที่ ๔.๑๘ เมื่อทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิต
สาธารณะ จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๔

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ด้านภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	\bar{X}	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔	ม.๕	ม.๖
		๔.๐๗	๓.๖๑	๔.๐๓	๓.๕๘	๔.๐๐	๔.๒๕
ม.๑	๔.๒๑		๐.๔๔๑	๐.๐๔๕	๐.๔๕๓	๐.๐๗๖	๐.๑๗๓
ม.๒	๓.๘๖			๐.๓๕๖	๐.๐๕๒	๐.๓๖๖	๐.๖๑๔*
ม.๓	๔.๕๒				๐.๔๔๘	๐.๐๓๑	๐.๒๑๘
ม.๔	๓.๘๑					๐.๔๑๘	๐.๖๖๖*
ม.๕	๔.๑๔						๐.๒๔๘
ม.๖	๔.๖๖						

จากตารางที่ ๔.๒๐ เมื่อทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน
ภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ระดับชั้นเรียนต่าง ๆ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
๖ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๔

๔.๔ วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ต่อไปนี้เป็นกรวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถาม (Contents Analysis) ที่เป็นคำถาม
ปลายเปิดในข้อคำถามที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ
แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	n = ๑๖๒	
	ค่าความถี่	ร้อยละ
ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์		
๑. จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทุกครั้ง	๖	๑๕.๗๑
๒. ครูต้องพยายามให้นักเรียนได้เข้าร่วมร้องเพลงชาติก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง	๕	๖.๔๓
๓. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนาให้นักเรียนได้ เข้าร่วม หรือพาเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดใกล้โรงเรียน	๓	๔.๒๕
ด้านซื่อสัตย์สุจริต		
๑. ครูจะต้องพยายามให้นักเรียนได้ทำการบ้าน หรืองานที่มอบหมายด้วย ตนเองไม่ลอกของเพื่อนมาส่ง	๕	๑๖.๖๗
๒. ครูจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักการไม่นำของ ๆ เพื่อนมาเป็นของตัวเอง และฝึกให้นักเรียนเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา	๕	๓.๕๐
ด้านมีวินัย		
๑. ครูจะต้องจัดให้นักเรียนเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน และเดินแถวกลับบ้าน ทุกครั้ง	๓	๑๘.๒๑

ตารางที่ ๔.๒๑ (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	n = ๑๖๒	
	ค่าความถี่	ร้อยละ
ด้านใฝ่เรียนรู้		
๑. โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการด้านวิชาการให้นักเรียนได้เข้าร่วม	๑๐	๖.๑๗
๒. ครูมีการฝึกให้นักเรียนฝึกทำโครงการเพื่อค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียน	๑๖	๙.๘๗
๓. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประกวดผลงานของนักเรียนบ่อย ๆ	๑๔	๘.๖๔
ด้านอยู่อย่างพอเพียง		
๑. โรงเรียนมีการจัดวิชาเกษตร เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ปลูกผักไว้ทานเอง	๑๗	๑๐.๔๙
๒. โรงเรียนควรมีโครงการที่เกี่ยวกับการออมเงิน เพื่อฝึกการใช้จ่ายเงินของนักเรียน	๑๕	๙.๒๕
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน		
๑. ครูต้องมีการให้รางวัลกับนักเรียนที่ตั้งใจทำการบ้านมาส่ง	๑๕	๑๑.๗๒
๒. ครูต้องมีกิจกรรมเสริมการสอนที่มอบหมายงานให้เด็กได้ทำงานส่ง	๑๑	๖.๗๙
ด้านรักความเป็นไทย		
๑. โรงเรียนมีการจัดวันแต่งกายแบบไทยสัปดาห์ละ ๑ วัน	๑๘	๑๑.๑๑
๒. ครูจะต้องสอนให้เด็กรู้จักการไหว้ผู้ใหญ่ และไหว้กันและกัน	๑๓	๘.๐๒
ด้านมีจิตสาธารณะ		
๑. ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ	๑๔	๘.๖๔
๒. ครูต้องพานักเรียนเข้าร่วมช่วยทำงานให้กับโรงเรียน	๑๕	๙.๒๕
รวม	๑๖๒	๑๐๐.๐๐

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นเรียนต่างกัน พร้อมกับศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ จำนวน ๑๖๒ คน ได้มาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่าที่ (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: F-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ผลสรุปการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๒ คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิงจำนวน ๘๘ คน นักเรียนชายจำนวน ๖๔ คน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง ๑๒-๑๕ ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๕๐ รองลงมา คือ อายุระหว่าง ๑๖-๑๗ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๐ อายุระหว่าง ๑๘-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๐ และนักเรียนอายุมากกว่า ๒๐ ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๐ เมื่อแยกนักเรียนออกตามระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๐ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘๐ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๐ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๐ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีในด้านต่างๆ พบว่า

๑. ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ, นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์, นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ และนักเรียนยื่นตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ ตามลำดับ

๒. ด้านซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านซื่อสัตย์สุจริตในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดไม่ถูก และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น, นักเรียนไม่ลักขโมยของคนอื่น และนักเรียนปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา , ส่วนข้อที่นักเรียนไม่พูดโกหกต่อเพื่อนและครู อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

๓. ด้านมีวินัย พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีวินัย อยู่ในระดับมาก ในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเข้าแถวทุกวันตามระเบียบของโรงเรียน และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย, นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน, นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา , ส่วนในข้อที่นักเรียนไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

๔. ด้านใฝ่เรียนรู้ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ใน รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน, และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือนักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้, นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง, และนักเรียนตั้งใจเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้, ส่วนในข้อที่นักเรียนเข้าห้องสมุดสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

๕. **ด้านอยู่อย่างพอเพียง** เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับมาก ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนปิดน้ำปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง, และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนทำงานกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ดี, นักเรียนใช้เงินอย่างประหยัดต่อวัน, นักเรียนใช้ทรัพย์สินต่าง ๆ อย่างประหยัด และรู้คุณค่า, และนักเรียนคิดก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการทุกครั้งตามลำดับ

๖. **ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน** เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความขยัน อดทนในการทำงานจนงานสำเร็จ, นักเรียนแก้ปัญหาคงทนที่บกร่องให้ดียิ่งขึ้น, นักเรียนรู้จักแบ่งงานกันทำภายในกลุ่มของตนเอง, และนักเรียนทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ตามลำดับ

๗. **ด้านรักความเป็นไทย** เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีรักความเป็นไทย อยู่ในระดับมาก ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนแสดงความเคารพด้วยการไหว้เมื่อได้รับสิ่งของจากครู และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนแต่งกายด้วยชุดนักเรียน, นักเรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครูทั้งในและนอกห้องเรียน, นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย, และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ

๘. **ด้านมีจิตสาธารณะ** เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงาน, ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนได้รับความเดือดร้อน, นักเรียนช่วยเหลือครูในการทำงาน, นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น และนักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ตามลำดับ

๕.๑.๓ การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑. จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, ด้านรักความเป็นไทย และด้านมีจิตสาธารณะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

๒. จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านการใฝ่เรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. จำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๔ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ผลจากการวิเคราะห์ถึงแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง ๘ ด้าน มีดังต่อไปนี้

๑. ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ๑) จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทุกครั้ง
- ๒) ครูต้องพยายามให้นักเรียนได้เข้าร่วมร้องเพลงชาติก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง
- ๓) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนาให้นักเรียนได้ เข้าร่วมหรือพาเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดใกล้โรงเรียน

๒. ด้านซื่อสัตย์สุจริต

- ๑) ครูจะต้องพยายามให้นักเรียนได้ทำการบ้าน หรืองานที่มอบหมายด้วยตนเอง ไม่ลอกของเพื่อนมาส่ง
- ๒) ครูจะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักการไม่นำของ ๆ เพื่อนมาเป็นของตัวเอง และฝึกให้นักเรียนเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา

๓. ด้านมีวินัย

- ๑) ครูจะต้องจัดให้นักเรียนเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน และให้เดินเป็นแถวไปเรียนตามห้องทุกครั้ง

๔. ด้านใฝ่เรียนรู้

- ๑) โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการด้านวิชาการให้นักเรียนได้เข้าร่วม
- ๒) ครูมีการฝึกให้นักเรียนฝึกทำโครงการเพื่อค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียน
- ๓) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประกวดผลงานของนักเรียนบ่อย ๆ

๕. ด้านอยู่อย่างพอเพียง

- ๑) โรงเรียนมีการจัดวิชาเกษตร เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ปลูกผักไว้ทานเอง
- ๒) โรงเรียนควรมีโครงการที่เกี่ยวกับการออมเงิน เพื่อฝึกการใช้จ่ายเงินของ

นักเรียน

๖. ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน

- ๑) ครูต้องมีการให้รางวัลกับนักเรียนที่ตั้งใจทำการบ้านมาส่ง
- ๒) ครูต้องมีกิจกรรมเสริมการสอนที่มอบหมายงานให้เด็กได้ทำงานส่ง

๗. ด้านรักความเป็นไทย

- ๑) โรงเรียนมีการจัดวันแต่งกายแบบไทยสัปดาห์ละ ๑ วัน
- ๒) ครูจะต้องสอนให้เด็กรู้จักการไหว้ผู้ใหญ่ และไหว้กันและกัน

๘. ด้านมีจิตสาธารณะ

- ๑) ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ
- ๒) ครูต้องพานักเรียนเข้าร่วมช่วยทำงานให้กับโรงเรียน

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะนักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้ปลูกฝังถึงความรักชาติ ห่วงแหนความเป็นไทย อันสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ให้แก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **ว่าที่ร้อยตรีหญิง น้อย นุช ประสมคำ** ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม มีบทบาทสำคัญใน ๖ ด้าน คือ ๑) บทบาทต่อตนเอง โดยเยาวชนมีบทบาทในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคม ๒) บทบาทต่อผู้อื่น เป็นบทบาทที่

เยาวชนมีต่อผู้ใกล้ชิดและบุคคลทั่วไป ประกอบด้วยบิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง เพื่อน และบุคคลทั่วไป ๓) บทบาทต่อสังคม เยาวชนมีบทบาทในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ประกอบด้วย การสงเคราะห์ การแก้ปัญหา และการพัฒนาสังคม โดยการนำเอาความรู้ความสามารถ และเทคโนโลยีที่นำสมัยมาใช้ ๔) บทบาทต่อสถาบันชาติ เป็นบทบาทที่เยาวชนช่วยส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ การสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามและการกีฬา ๕) บทบาทต่อสถาบันศาสนา ซึ่งเยาวชนมีบทบาทในการรักษาและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และ ๖) บทบาทต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นบทบาทที่เยาวชนแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์สำหรับปัจจัยที่ทำให้เยาวชนทำงานอาสาสมัคร ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีปัจจัยหลัก ๔ ประการคือ ครอบครัว การศึกษา แรงจูงใจ และบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมต่างๆ

๕.๒.๒ ด้านชื่อเสียงสุจริต เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะนักเรียนแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดไม่ถูก โดยเฉพาะในเรื่องของการที่ลักขโมยของเพื่อน นักเรียนจะไม่ปฏิบัติเพราะรู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี และเมื่อถูกจับได้จะถูกทำโทษ ซึ่งตรงกับงานเขียนของ สมาน ชาติเครือ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบถามค่านิยมเชิงสังคมและแบบสอบถามวัดความซื่อสัตย์ พบว่าค่านิยมเชิงสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความซื่อสัตย์ นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครกับจังหวัดชัยภูมิ นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความซื่อสัตย์แตกต่างกัน แสดงว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมและเพศน่าจะมีผลต่อความซื่อสัตย์สุจริต

๕.๒.๓ ด้านมีวินัย เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความมีวินัย อยู่ในระดับสูง โดยที่นักเรียนเข้าแถวทุกวันตามระเบียบของโรงเรียน และนักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายให้จนเสร็จ นับว่าเป็นความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังจากโรงเรียน และได้รับการเอาใจใส่จากครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ โอภาส ยติกร ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านประโดก โกลไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียน ๓ ด้าน คือ ความสะอาด การเข้าแถว และการทำความเคารพ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา ๓ ประการ คือ กิจกรรมรวมศิษย์พิชิต ส๓ (ส-สะอาด) กิจกรรมประกวดระเบียบแถว และกิจกรรมการประกวดมารยาทไทย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ๔ ขั้น คือ ขั้นวางแผนขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ๑๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนขาดความสนใจในการรักษาความสะอาด

ร่างกาย เสื้อผ้า รวมทั้งบริเวณโรงเรียน การเดินแถวไม่เป็นระเบียบการทำความสะอาดไม่ถูกต้อง เมื่อพัฒนาครบ ๒ วงรอบ ส่งผลให้นักเรียนมีลักษณะตามต้องการได้เป็นอย่างดีนักเรียนมีระเบียบวินัยยิ่งขึ้น

๕.๒.๔ ด้านใฝ่เรียนรู้ เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความใฝ่รู้ อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะนักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้ที่นอกเหนือจากตำราเรียน เหตุที่ทำให้ นักเรียนสนใจกิจกรรมดังกล่าวนี้เพราะ น่าสนใจ ไม่มีความน่าเบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **สุจริต เพียรชอบ** ที่ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนชายเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็น ใคร่รู้ใคร่เรียน สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ความสุขุมรอบคอบ คิดอย่างมีเหตุผลคิดดี คิดชอบ มองโลกในแง่ดี อยากรู้อยากเห็น ใคร่รู้ใคร่เรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

๕.๒.๕ ด้านอยู่อย่างพอเพียง เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน ปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง อันแสดงให้เห็นถึงการรู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า การที่นักเรียนมีนิสัยรู้จักการประหยัดอาจเนื่องมาจากการปลูกฝังจากครูผู้สอน และจากครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **ฉันทา อุดมสิน** ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนสาธิตประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูอาจารย์และผู้ปกครอง รวมจำนวน ๒๕๕ คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงอยู่ในระดับที่ดี ทั้ง ๖ ด้าน ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับดีมากทั้ง ๖ ด้าน และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน อาจารย์มีความคิดเห็นว่าผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน โดยเน้นการประหยัด ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ควรให้ความรักความอบอุ่น และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านพฤติกรรมตามที่ตนประสงค์ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรปรับปรุงด้านวิชาการ เพิ่มสื่อการเรียนการสอน ปรับปรุงห้องสมุด ส่งเสริมในด้านวัฒนธรรม ประเพณี

๕.๒.๖ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ว่าจะเป็นการบ้าน หรือรายงาน ทั้งที่เป็นงานเดี่ยวและงานกลุ่ม สอดคล้องกับงานเขียนของ **สุจริต เพียรชอบ** ที่ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของเยาวชน

ไทยที่พึงปรารถนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนชายเป็นผู้ที่มีความหนักแน่นอดทนมีกำลังใจ เข้มแข็ง มานะพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ เยาวชนชาย เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเข้ากับผู้อื่นได้ทุกระดับ ทุกเพศทุกวัย มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีธรรมาศยคติ ไม่ย่อหยิ่ง ถือตัว เยาวชนหญิง เป็นผู้ที่สามารถวางแผนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สังคมและบุคคล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเข้ากับผู้อื่นได้ดี และมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น

๕.๒.๖ ด้านรักความเป็นไทย เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักความเป็นไทย อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะนักเรียนแสดงความเคารพด้วยการไหว้เมื่อได้รับสิ่งของจากครู แสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อม มีมารยาทความเป็นไทยอยู่สอดคล้องกับงานเขียนของ **สิทธิศักดิ์ จินชัย** ได้วิจัยเรื่องการติดตามผลการศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อหนึ่งคือ ผลจากการศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยด้านนี้ปรากฏว่านักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ๓ อันดับแรกคือ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบท ยกเว้นด้านเดียว มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

๕.๒.๗ ด้านมีจิตสาธารณะ เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงานบ้าน โดยไม่ต้องได้รับการร้องขอจากที่บ้าน แสดงให้เห็นถึงความมีจิตเป็นผู้อยากช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **สุนทรี จุงวงศ์สุข** ได้ศึกษาการใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยที่นำกระบวนการสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนจากการศึกษาปัญหาขยะ แบบการเขียนบันทึกส่วนตัวของนักเรียนรายบุคคล การบันทึกวิธีทัศนคติการเรียนรู้ระหว่างเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลแล้วพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาสามารถเสริมสร้างลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีจิตสาธารณะของผู้เรียนได้ คือ มีความช่างสังเกต ไม่เห็นแก่ตัว และรักษาประโยชน์ส่วนรวม นักเรียนมีทักษะการมีส่วนร่วมใน

กระบวนการทางสิ่งแวดล้อมมีทักษะด้านนโยบาย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างความร่วมมือ
ต่อรอง ประนีประนอม และทักษะการจัดความขัดแย้ง

ผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ใน
ระดับสูง สะท้อนให้ทราบว่านักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ใหญ่ใน
สังคม เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานเขียนของจิราพร จิรบุญดิลก ได้
ศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแผนพัฒนาเด็กแห่งชาติจากหนังสือสำหรับเด็ก
ที่ชนะการประกวด และวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวละครที่มี
บทบาทเด่น โดยเลือกศึกษาเฉพาะหนังสืออ่านสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น ผลการศึกษาปรากฏว่าได้
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๐ ด้าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ปรากฏมากที่สุดคือ ความเมตตา
รองลงมาคือความเสียสละ ความอดสาหัส ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล การรักษาระเบียบวินัย ความ
กตัญญูกตเวที ความรับผิดชอบ ความสามัคคีและการประหยัด

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความภูมิใจใน
ความเป็นไทย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนยินตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ ดังนั้น
ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ครูประจำชั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการที่จะทำให้นักเรียนยิน
ตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ เพราะถือว่าการแสดงความเคารพ จงรักภักดีต่อ
สถาบันชาติ อันแสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ประเด็นนี้จึงถือเป็นเรื่องสำคัญ ไม่
ควรปล่อยผ่านไป

ด้านซื่อสัตย์สุจริต ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก
สิ่งใดไม่ถูก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไม่พูดโกหกต่อเพื่อนและครู ดังนั้นจะต้องได้รับการพัฒนา
ให้มีขึ้นในตัว of นักเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากนักเรียนชอบพูดโกหกแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่
ในอนาคตนักเรียนจะคิดเป็นนิสัยจนกลายเป็นการโกหกที่ใหญ่ขึ้น สร้างความเดือดร้อนมากขึ้น จึง
ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ด้านมีวินัย ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเข้าแถวทุกวันตามระเบียบของ
โรงเรียน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมาก อาจ
เนื่องมาจากนักเรียนเข้าสู่วัยรุ่น และมีการเสพข้อมูลข่าวสาร เห็นดารานักร้องที่ตนชื่นชอบไว้ทรง
ผมแบบใด นักเรียนก็อยากไว้แบบนั้น จึงยอมทำผิดกฎระเบียบเรื่องทรงผมของโรงเรียน จึงจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่ในประเด็นนี้เพื่อสร้างความเป็นระเบียบ ความเหมาะสมให้เกิดขึ้นแก่ตัวนักเรียนเอง และแก่โรงเรียน

ด้านใฝ่เรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนเข้าห้องสมุดสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง ถือว่าเป็นเรื่องที่ทำยากสำหรับนักเรียน เพราะนักเรียนรู้สึกว่าห้องสมุดมีแต่หนังสือที่น่าเบื่อหน่าย ไม่มีอะไรน่าสนใจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดให้ห้องสมุดมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้เข้าใช้ห้องสมุดให้ได้มากขึ้น อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

ด้านอยู่อย่างพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนคิดก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการทุกครั้ง ถือว่าอยู่ในเกณฑ์น้อยมาก ส่วนใหญ่จะตัดสินใจซื้อของทันทีตามที่ตนเองต้องการ จึงจำเป็นที่ทางผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและครูประจำชั้น จะต้องปลูกฝังค่านิยมการใช้เงินอย่างประหยัด รู้จักคิดพิจารณาก่อนการตัดสินใจใช้จ่ายเงิน

ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ต้องได้รับการพัฒนา ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน หรือรายงานส่งอาจารย์ให้ทันตามกำหนดเวลา อันแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน

ด้านรักความเป็นไทย ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนแสดงความเคารพด้วยการไหว้เมื่อได้รับสิ่งของจากครู ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมาก เพราะนักเรียนเห็นว่าเป็นอาชีพหรืองานที่ไม่มีเกียรติ งานหนัก ไม่น่าสนใจ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการปลูกฝังจิตสำนึกในการหวงแหน ภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ โดยผ่านกลุ่มนักเรียนเหล่านี้

ด้านมีจิตสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงาน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก เพราะนักเรียนเห็นว่ามีภารโรงทำหน้าที่นี้อยู่แล้ว จึงไม่ให้ความใส่ใจ นับว่าเป็นงานชิ้นสำคัญอีกชิ้นที่ผู้บริหาร ครูผู้สอนและครูประจำชั้น จะต้องให้การอบรม สั่งสอนถึงความมีจิตสาธารณะในการช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเชิงนโยบาย

ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น รวมถึงผู้ปกครองของนักเรียน จะต้องมีส่วนร่วมช่วยกันพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนอย่างจริงจัง และเป็นระบบที่ต่อเนื่อง จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ดังนี้

ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง จะต้องให้ความร่วมมือกัน จัดกิจกรรม และสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทุกครั้งที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น หรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น นอกจากนี้ครูต้องพยายามให้นักเรียนได้เข้าร่วมร้องเพลงชาติก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง เพื่อสร้างจิตสำนึกในความรักชาติให้มากยิ่งขึ้น

ด้านซื่อสัตย์สุจริต ครูผู้สอน และผู้ปกครองจะต้องพยายามดูแล เอาใจใส่ให้นักเรียนได้ทำการบ้าน หรืองานที่มอบหมายด้วยตนเองไม่ลอกของเพื่อนมาส่ง เพื่อสร้างความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นภายในตัวของนักเรียน อันเป็นคุณธรรมเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดี

ด้านมีวินัย ครูจะต้องจัดให้นักเรียนเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน และให้เดินเป็นแถวไปเรียนตามห้องทุกครั้ง เพื่อเป็นการสร้างวินัยให้เกิดขึ้น

ด้านใฝ่เรียนรู้ โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการด้านวิชาการให้นักเรียนได้เข้าร่วม เพื่อเป็นการเรียนรู้จากนอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะที่นอกเหนือจากตำราเรียน และโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมประกวดผลงานด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ ของนักเรียนบ่อย ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้มากขึ้น

ด้านอยู่อย่างพอเพียง โรงเรียนควรมีโครงการที่เกี่ยวกับการออมเงิน เพื่อฝึกการใช้จ่ายเงินของนักเรียนให้เกิดความประหยัด รู้จักค่าของเงิน

ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ครูต้องมีการให้รางวัลกับนักเรียนที่ตั้งใจทำการบ้านมาส่งตรงตามกำหนดเวลา และควรมีการลงโทษกับนักเรียนที่ไม่ยอมส่งงาน หรือส่งงานล่าช้าเกินไป

ด้านรักความเป็นไทย โรงเรียนควรมีการจัดวันแต่งกายแบบไทยสัปดาห์ละ ๑ วัน โดยที่ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูประจำชั้นก็ต้องแต่งด้วย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยการทำตัวเป็นต้นแบบ

ด้านมีจิตสาธารณะ ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ รวมถึงผู้ปกครองก็ต้องสอนให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในด้านรักความเป็นไทย เพื่อให้นักเรียนตระหนักและภาคภูมิใจในความเป็นไทยทั้งด้านเชื้อชาติ ภาษา ภูมิปัญญา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

๒) ควรศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยผ่านมุมมองของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลทฤษฎีภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมวิชาการ. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัย
ในตนเอง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒.

_____ . กระทรวงศึกษาธิการ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร. ม.ป.พ, ๒๕๔๕.

_____ . กระทรวงศึกษาธิการ. วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยทางการ
ศึกษา, ๒๕๔๒.

_____ . การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยใน
ตนเอง. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ, ๒๕๔๕.

_____ . จอมปราชญ์การศึกษา : สังเคราะห์ วิเคราะห์และประยุกต์แนวพระราชดำริส้าน
การศึกษาและการพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย, ๒๕๔๓.

_____ . กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๔.

_____ . กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ที่เน้นความมีวินัย และ
ความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.

กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนา. หลักการวิธีการจัดการศึกษาและหัวข้อจริยธรรมสำหรับใช้
อบรมสั่งสอนนักเรียน นักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๒.

กวี วงศ์พุด. ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บี.เค. อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๓๕.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. คุณลักษณะและภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๖.

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. สำนักงาน. แผนพัฒนาปฏิบัติการพัฒนา
เด็กและเยาวชน ประจำปี ๒๕๔๓ และ ๒๕๔๔ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๔. สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๑.

ทวี บุญยเกตุ. พ่อสอนลูก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เฟื่องเกษตร, ๒๕๔๒.

ทีศนา แคมมณี. ๑๔ วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ มหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

นิติ เอียวศรีวงศ์. มติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง : ความหมายและความสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๔๔.

ประชุม โปธิกุล. ภาวะผู้นำในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ, ๒๕๕๓.

ประนอม เดชชัย. เสริมทักษะการเรียนรู้การสนทนาวิชาสังคมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ ๒. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา, ๒๕๓๖.

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.๒๕๓๐. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๓๑.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

พรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : เมธีทิปส์, ๒๕๔๕.

พระไพศาล วิสาโล. วิธีสังคมไทย ชุดที่ ๔ ประชาสังคมและ วัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๔.

พุทธทาสภิกขุ. คู่มือมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๗.

มัทนา สังขกฤษณ์ และวราพรธม น้อยสุวรรณ. ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคตใน ๑๐๐ ปี กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓.

รงค์ ประพันธ์พงศ์. เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊คส์, ๒๕๕๐.

วิรัตน์ คำศรีจันทร์. ประชาสังคมศึกษา : สร้างสรรค์สังคมด้วยจิตสำนึกสาธารณะและความเป็นพลเมือง. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๔.

ศึกษานิเทศก์ หน่วย กรมสามัญศึกษา. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ, ๒๕๓๔.

สมพงษ์ จิตระดับ. ทางเลือกสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.

สุภาพร เทพยสุวรรณ, ดร. สอนลูกให้ภาคภูมิใจในความเป็นไทย. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย,
๒๕๕๓.

สุเมธ ตันติเวชกุล. จิตวิทยากับคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. มติชน. ๗ มีนาคม,
๒๕๔๕.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๕๐.

เสาวนีย์ ฉัตรแก้ว. คู่มือจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ปิ่นโต พับลิชชิ่ง,
๒๕๕๑.

อุดมพร อมรธรรม. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : แสงดาว, ๒๕๓๗.

อารี พันธุ์ณี. ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : ไบโหม, ๒๕๔๕.

อุทัย คุณเกษม. ศึกษาเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๒.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. สร้างวินัยให้ลูกคุณ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและพัฒนา
ครอบครัว, ๒๕๔๔.

(๒) วารสาร :

นวลศิริ เปาโรหิตย์. จะสร้างวินัยให้เด็กยอมรับอย่างไร. วารสารแนะแนว ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๕, ๒๕๔๐.

พรชัย ภาพันธ์. เมื่อจริยธรรมเด็กหายไปครูไทยต้องกอบกู้. วารสารวิชาการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๐,
๒๕๔๖.

วิชาญ อัครวนสกุล. การใช้เวลาว่างที่ดีสำหรับวัยรุ่น. วารสาร. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๑, ๒๕๔๕.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. วิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคต, วารสารศรีปทุม ปีที่ ๔ ฉบับที่
๕, ๒๕๔๑.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒, วารสาร สร.สาร
ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ ประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๓, สำนักรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ,
๒๕๕๓.

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. หัวใจการปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๑ พฤศจิกายน
๒๕๔๔ : กองวิจัยทางการศึกษา.

(๓) วิทยานิพนธ์ / งานวิจัย :

- กฤตรินทร์ นิ่มทองคำ. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน
มิตร, ๒๕๔๒.
- โกศล มีความดี. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๗.
- โกษีย์ วงศ์สุธา. การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านโพธิ์สง่า
อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขา
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.
- จรรยา กุลสุทธิชัย. การดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านลำโรง
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต อำเภอกระสัง จังหวัดสุรินทร์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.
- ฉันทา อุดมสิน. การศึกษาคุณลักษณ์ที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต
ประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครอง.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗.
- ไชยรัตน์ ศิรินคร. ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนใน
ชุมชนเทศบาลนครพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๘.
- ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการกิจกรรม
การเรียนรู้ ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ. สารนิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕.
- เดือนใจ ยอดนิล. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดหนองอ้อ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, ๒๕๓๖.

- น้องนุช ประสมคำ. บทบาทเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๖.
- บุญทัน ภูบาล. การใช้วิถีทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่๒. ปรินญาณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๕.
- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. การทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์. ปรินญาณานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๔.
- ปรีชา ริโยธา. การปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้โครงการพัฒนาจิตในโรงเรียนบ้านแฝกโนนสำราญ จังหวัดนครพนม. การศึกษาค้นคว้าอิสระปรินญาณามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.
- ปิติ ประุงเรือน. การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระปรินญาณามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.
- พรพรรณ สุทธานนท์. คุณลักษณะและวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลเมือง ในเขตการศึกษา ๑๒. วิทยานิพนธ์ปรินญาณการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๘.
- พิริยา นิลมาตร. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐.
- มานะ ร้อยคาพันธ์. การศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓.
- รัชณี โภชนาธาร. กระบวนการบริหารจัดการกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน : กรณีศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต. รายงานการวิจัย. ทูลสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. สำนักงานจัดการองค์ความรู้, ๒๕๔๘.

- รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์. การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. รายงานการวิจัย, ๒๕๓๘.
- ลัทธิริมา เกื้อสกุล. กลยุทธ์การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อสร้างจิตสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้าน
สิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- วสัน ปูนผล. การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนบางไทร
วิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๒.
- สมศักดิ์ ลาดี. การศึกษาการดำเนินงาน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.
- สมาน ชาลีเครือ. ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์. รายงานการวิจัย.
สำนักวิจัย : วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๕๕๑.
- สิทธิศักดิ์ จินชัย. การติดตามผลการจัดการศึกษาของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด
ชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๘.
- สิริรัตน์ เฟ็งบุญ. การพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและ
ค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองยาว อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด
ศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.
- สุดใจ ชันทองคำ. การพัฒนาแบบวัดความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.
- สุธรรม จันทน์หอม. บุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ภาค
ประเมินผลและการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๑.
- สุนทรี จุวงศ์สุข. ศึกษาการใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิต
สาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- หฤทัย อาจปฐ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และ
ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล
เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

- อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัย
ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๒.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อ
พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การวัดผล
การศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐.
- อุมภาพร บุญญาวิโรจน์. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลในทัศนะของ
ผู้บริหารเทศบาล ผู้ปกครอง และครูโรงเรียนเทศบาลในเขตการศึกษา ๒. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๘.
- โอภาส ยติกร. ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนชุมชน
บ้านประโดก โคกไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุรนารี, ๒๕๔๗.

๒. ภาษาอังกฤษ

SECONDARY SOURCES

(I) Books

- Bandura, **The Dishonesty of Honest People : A Theory of Self-Concept Maintenance**. Toronto :
University of Toronto, 2007.
- Lawrence Kohlberg. **Development of Moral Character and Moral Ideology Review of Child
Development Research**. New York : Russell Sage Foundation, 2000.
- Peak and Havighurst, **The Role of the Secondary School Principle in New Jersey**. 2004.
- Piaget, **Changing Roles and Responsibilities of the Elementary School Principals**, **Dissertation
Abstracts Internationnal**, 5 (4) : October. 1974.
- Shackelford, **Self – Instruction in Language Learning**. Cambridge : Camgridge University
Press, 1998.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบประเมินมีทั้งหมด ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนมี ๓ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมี ๔๐ ข้อ

๒. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้น ม.๑ – ม. ๖ และขอให้นักเรียนตอบแบบประเมินดังนี้

ถ้านักเรียนพิจารณาว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง” ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

๕ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยที่สุด

๔ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อย

๓ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นปานกลาง

๒ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นน้อย

๑ หมายถึง ทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยมาก

ดังนั้นจึงขอความร่วมมือจากนักเรียน ให้ตอบแบบประเมินที่แนบมานี้ตามความเป็นจริงและให้ตอบแบบประเมินทุกข้อ

พระอานาจ อุดกกาโม (น้อยนิล)

นิติศาสตรบัณฑิต
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

๑๒ - ๑๕ ปี

๑๖ - ๑๗ ปี

๑๘ - ๒๐ ปี

มากกว่า ๒๐ ปี

๓. ระดับชั้นเรียน

มัธยมศึกษาปีที่ ๑

มัธยมศึกษาปีที่ ๒

มัธยมศึกษาปีที่ ๓

มัธยมศึกษาปีที่ ๔

มัธยมศึกษาปีที่ ๕

มัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตอนที่ ๒ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ด้านขวามือ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน		คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑) รัชชาติ ศาสน์ กษัตริย์						
๑	นักเรียนขึ้นตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ					
๒	นักเรียนภูมิใจในความเป็นไทย					
๓	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ					
๔	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ					
๕	นักเรียนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์					
๒) ซื่อสัตย์สุจริต						
๖	นักเรียนปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา					
๗	นักเรียนไม่พูดโกหกต่อเพื่อนและครู					
๘	นักเรียนแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดไม่ถูก					
๙	นักเรียนไม่ลักขโมยของคนอื่น					
๑๐	นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น					
๓) มีวินัย						
๑๑	นักเรียนไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบ					
๑๒	นักเรียนเข้าแถวทุกวันตามระเบียบของโรงเรียน					
๑๓	นักเรียนรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
๑๔	นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน					
๑๕	นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา					
๔) ใฝ่เรียนรู้						
๑๖	นักเรียนตั้งใจเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					
๑๗	นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง					
๑๘	นักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน					
๑๙	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้					
๒๐	นักเรียนเข้าห้องสมุดสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง					

คุณลักษณะอันพึงประสงค์		คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปฏิบัติจริง				
		๕	๔	๓	๒	๑
๕) อยู่อย่างพอเพียง						
๒๑	นักเรียนใช้เงินอย่างประหยัดต่อวัน					
๒๒	นักเรียนใช้ทรัพย์สินต่างๆอย่างประหยัด และรู้คุณค่า					
๒๓	นักเรียนปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง					
๒๔	นักเรียนคิดก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการทุกครั้ง					
๒๕	นักเรียนทำงานกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ได้ดี					
๖) มุ่งมั่นในการทำงาน						
๒๖	นักเรียนทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด					
๒๗	นักเรียนรู้จักแบ่งงานกันทำภายในกลุ่มของตนเอง					
๒๘	นักเรียนเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
๒๙	นักเรียนแก้ไขงานที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น					
๓๐	นักเรียนมีความขยัน อดทนในการทำงานจนงานสำเร็จ					
๗) รักความเป็นไทย						
๓๑	นักเรียนเคารพด้วยการไหว้เมื่อได้รับสิ่งของจากครู					
๓๒	นักเรียนแต่งกายด้วยชุดนักเรียน					
๓๓	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย					
๓๔	นักเรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับครูทั้งในและนอกห้องเรียน					
๓๕	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น					
๘) มีจิตสาธารณะ						
๓๖	นักเรียนช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงาน					
๓๗	นักเรียนช่วยเหลือครูในการทำงาน					
๓๘	นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนได้รับความเดือดร้อน					
๓๙	นักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน					
๔๐	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านใดบ้าง

ภาคผนวก ข

หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระอำนาจ อุดกกาโม (น้อยนิล)
- เกิด : เมื่อวันอาทิตย์ ที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๘ ปีฉลู
- ภูมิลำเนา : จังหวัดนนทบุรี
- อุปสมบท : ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๐ ณ วัดลุ่มกองคาราม
ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
- สังกัด : วัดลุ่มกองคาราม ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
- หน้าที่การงาน : ครูพระสอนศีลธรรม
- การศึกษา : นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดนนทบุรี
บริหารธุรกิจบัณฑิต เอกการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- เข้าศึกษา : ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓
- จบการศึกษา : มีนาคม ๒๕๕๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดลุ่มกองคาราม ๔๕ ม.๓ ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๓๐